

Основна школа
"Милутин Миланковић"

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ВАЖИ ОД

школске 2022/23. год.

С А Д Р Ж А Ј

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	4
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	7
НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ	10
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА – Шести разред	11
ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ од школске 2022/23-2025/26. године	13
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, шести разред	14
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, допунска настава, шести разред	38
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, додатна настава, шести разред	41
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, шести разред	44
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, допунска настава, шести разред	54
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, додатна настава, шести разред	55
ЛИКОВНА КУЛТУРА, шести разред	56
МУЗИЧКА КУЛТУРА, шести разред	59
ИСТОРИЈА, шести разред	67
ИСТОРИЈА, допунска настава, шести разред	80
ИСТОРИЈА, додатна настава, шести разред	84
ГЕОГРАФИЈА, шести разред	89
ГЕОГРАФИЈА, допунска настава, шести разред	95
ГЕОГРАФИЈА, додатна настава, шести разред	97
ФИЗИКА, шести разред	99
ФИЗИКА, допунска настава, шести разред	106
ФИЗИКА, додатна настава, шести разред	107
МАТЕМАТИКА, шести разред	109
МАТЕМАТИКА, допунска настава, шести разред	114
МАТЕМАТИКА, додатна настава, шести разред	117
БИОЛОГИЈА, шести разред	120

БИОЛОГИЈА, допунска настава, шести разред	131
БИОЛОГИЈА, додатна настава, шести разред	133
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА, шести разред	134
ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО, шести разред	140
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ, шести разред	144
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ, шести разред	147
ВЕРСКА НАСТАВА, шести разред	149
НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, шести разред	155
МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ, шести разред	169
ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	172

Полазне основе за израду Школског програма су:

Основна школа "Милутин Миланковић" у Раброву обавља делатност основног образовања и васпитања, ради остваривања права грађана у тој области, у складу са Уставом Републике Србије, важећим законима и подзаконским актима, колективним уговорима, Статутом школе и другим општим актима Школе. Школски програм доноси Школски одбор, по правилу на период од четири године. Образовно-васпитни рад у школи остварује се на основу школског програма. Израда Школског програма ослања се на Закон о основама система образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр.88 од 29.септембра 2017, 27 од 6.априла 2018 – др.закони, 10 од 15.фебруара 2019, 6 од 24.јануара 2020, 129 од 28.децембра 2021., **Правилник о националном оквиру образовања и васпитања («Сл.гласник РС» бр.98/17), важећа подзаконска акта, Правилник о школском календару основне школе за школску 2022/2023.годину** и на извештаје о самовредновању и спољашњем вредновању и на Школски развојни план.

Правилници:

- 1) Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06 – страни језик обавезан од II разреда, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11-др.правилник, 7/11-др.правилници, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14, 11/14, 11/16, 6/17 и 12/18),
- 2) Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред („Сл.гласник РС“ –Просветни гласник“ бр.10/17, 12/18, 15/18, 18/18 и 1/19 и 2/20),
- 3) Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ – Просветни гласник“ бр.16/18, 3/19 и 5/21),
- 4) Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр.1/05,15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11-др.правилник, 7/11-др.правилник, 1/13, 11/14, 11/16 и 12/18),
- 5) Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" - Просветни гласник, број 5/2019, 1/2020 и 6/2020),
- 6) Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласнику РС" - Просветни гласник, број 11/2019 и 6/2020),
- 7) Правилник о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања («Сл.гласник-просветни гласник» бр.3/2006, 15/2006-др.правилник, 2/2008-др.правилник, 3/2011, 7/2011, 1/2013, 11/2014, 11/2016, 7/2017 и 12/2018),
- 8) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за други разред основне школе („Службени гласник РС Просветни гласник“ бр.8/03),

- 9) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за трећи разред основне школе („Сл.Гласник РС-Просветни гласник“ бр.20/04),
- 10) Правилник о наставном плану и програму предмета верска настава за први разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник“бр.5/2001),
- 11) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за трећи разред основне школе („Сл.гласник РСПросветни гласник“ бр.23/04),
- 12) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за четврти разред основне школе („Просветни гласник“ бр.9/05)
- 13) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за четврти разред основне школе („Просветни гласник“ број 15/05),
- 14) Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за В разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник", број 6/07, 2/10, 7/10-др.правилник, 3/11- др.правник, 1/13, 4/13, 11/16, 6/17, 8/17, 9/17 и 12/18),
- 15) Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања («Сл.гласник РС-Просветни гласник» бр.15/18, 18/18, 3/19, 3/20 и 6/20),
- 16) Правилник о наставном програму за VI разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 5/08, 3/11 др.правилник, 1/13, 5/14, 11/16, 3/18, 12/18 и 3/20),
- 17) Правилник о наставном програму за VII разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 6/09, 3/11 др.правилник, 8/13, 11/16, 12/18 и 3/19, 12/19, и 3/20),
- 18) Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС" - Просветни гласник, број 5/19, 1/20, 6/20, 8/20 и 5/21),
- 19) Правилник о наставном програму за VIII разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС-Просветни гласник“ бр.2/10, 3/11 др.правилник, 8/13, 5/14, 11/16, 7/17, 12/18 и 10/19 и 3/20),
- 20) Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РСПросветни гласник“ бр.11/2019, 2/20, 6/20 и 5/21),
- 21) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за пети разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник " број 9/05) - обавезан изборни предмет,
- 22) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за седми разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник РС", број 2/08),
- 23) Правилник о наставном плану и програму предмета Верска настава за осми разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник РС", број 7/08) - Изборни предмет,
- 24) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за пети разред основне школе („Службени гласник РС-Просветни гласник", број 15/05) - обавезан изборни предмет,

- 25) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за седми разред основне школе („Службени гласник РС - Просветни гласник", број 7/07) - Изборни предмет,
- 26) Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање за осми разред основне школе („Службени гласник РС- Просветни гласник", број 6/08) - Изборни предмет,
- 27) Правилник о општим стандардима постигнућа-образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС- Просветни гласник“ број 5/2010),
- 28) Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математике и природа и друштво („Службени гласник РС-Просветни гласник РС“ бр.5/2011),
- 29) Правилник о општим образовним стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Сл.гласник РС“ 78/17);
- 30) Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њихов професионални развој („Службени гласник РС - Просветни гласник РС“ бр.5/11),
- 31) Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС-Просветни гласник РС“ бр.1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014, 2/18 и 3/21),
- 32) Правилник о стандардима квалитета рада установе („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.14/18),
- 33) Правилник о вредновању квалитета рада установе („Сл.гласник РС“ бр.10/19),
- 34) Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи васпитања („Сл.гласник РС“ бр.30/2019),
- 35) Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Сл.гласник РС“ бр.46/2019 и 104/20),
- 36) Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ бр.73/16, 45/18, 106/20 и 115/20),
- 37) Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Сл.гласник РС“ бр.68/18),
- 38) Правилник о поступању утанове у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл.гласник РС“ бр.65/18),
- 39) Правилник о ближим условима за организовање, остваривање и праћење исхране ученика у основној школи („Сл.гласник РС“ бр.68/18),
- 40) Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у завања наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл.гласник РС“ бр.81/17 и 48/18),
- 41) Правилник о начину обављања организованог превоза деце („Сл.гласник РС“ бр.52/19 и 61/19),
- 42) Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр.34/19, 59/20 и 81/20),
- 43) Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Сл.гласник РС“ бр.80/18),

- 44) Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Сл.гласник РС“ бр.74/18),
- 45) Правилник о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл.гласник РС“ бр.66/18, 82/18, 37/19, 56/19, 112/20 и 6/21).
- 46) Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл.гласник РС“ бр.22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/16).
- 47) Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.2/92 и 2/00).
- 48) Правилник о Општинском савету родитеља („Сл.гласник РС“ бр.72/18).
- 49) Правилник о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности основне школе („Сл.гласник РС-Просветни гласник“ бр.5/19 и 16/20).
- 50) Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка („Сл.гласник РС“ бр.77/14).
- 51) Правилник о посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 85/2021).
- 52) Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће за ученике основне школе („Сл. гласник РС“, бр. 109/2020).
- 53) Правилник о ближим условима за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновање наставе на даљину у основној школи („Сл. гласник РС“, бр. 109/2020),
- 54) Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ број 70/17),
- 55) Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручног сарадника („Сл.гласник РС“ број 109 од 19.новембра 2021.),

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ УТЕМЕЉЕН ЈЕ НА НАЧЕЛИМА:

- усмерености на процесе и исходе учења;
- заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- уважавања узрастних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;

- хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;
- развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика другог разреда. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

Прегледом исхода који су дати у оквиру одређених програма наставе и учења уочава се како се постављају темељи развоја кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да ученици имају на крају основног образовања. Усмеравању образовања ка развијању компетенција доприноси и пројектна настава као облик образовно-васпитног рада. Пројектна настава се више фокусира на остваривање образовних стандарда и исхода и прати друштвене промене својом усмереношћу на развијање знања и способности ученика кроз активности планирања, истраживања и тимског рада у оквиру предметног и међупредметног повезивања садржаја. Поред тога, једна од битних особина савременог приступа пројектном раду у настави односи се на коришћење ИКТ у пројектним активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета.

На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно-васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као и оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и праћења и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања, разговор са колегама итд.

Образовно-васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Одвија се кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датих програма планира и остварује настава и учење које одговара конкретним потребама одељења.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ

Основно образовање и васпитање остварује се на основу Школског програма.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм се доноси у складу са Законом.

Школски програм основне школе доноси се на основу плана и програма наставе и учења основног образовања и васпитања и израђује се у складу са Националним оквиром образовања и васпитања.

Школским програмом, обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм доноси Школски одбор, по правилу, на период од четири године.

Језик на коме се остварује Школски програм је српски језик.

ШЕСТИ РАЗРЕД

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

ед. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	4	144
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Техника и технологија	2	72
11.	Информатика и рачунарство	1	36
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54*
УКУПНО: А		25	954
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава/Грађанско васпитање**	1	36
2.	Други страни језик: Немачки језик***	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе****	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*

УКУПНО А+Б	28-31*	1062-1170*
------------	--------	------------

*Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

** Ученик бира један од понуђених наставних предмета: Верска настава и Грађанско васпитање.

****Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере обај програм, али није у обавези.

Облици образовно – васпитног рада којима се остварују обавезни и изборни наставни предмети

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	28	1062
2.	Слободне наставне активности: Музиком кроз живот	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
	Час одељењског стрешине	1	36
	Ваннаставне активности*****	1	36
	Екскурзија	1 дан годишње	

*****Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и и друге активности у складу са просторним и и људским ресурсима школе.

Изборне слободне наставне активности које су понуђене ученицима су:

1. Музиком кроз живот
2. Цртање, сликање и вајање
3. Сачувајмо нашу планету

Од понуђених, ученици 6.разреда су се определили за слободну наставну активност **Музиком кроз живот.**

**ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО
ОСТВАРИВАЊЕ од школске 2022/23-2025/26. године**

СРПСКИ ЈЕЗИК, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 144
НЕДЕЉНИ ФОНД: 4

Циљ и задаци

Циљ: Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине. Задаци наставе српског језика: - развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;

Задаци: сновно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; - поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; - оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама; - развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности; - оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова.

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи;
- упознавање са гласовним системом;
- упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози);
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања – према захтевима програма.

	ОБЛАСТ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ
1.	ЈЕЗИК	Ученик развија: – компетенцију за учење; – компетенцију за решавање проблема; – комуникацију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама; – компетенцију за сарадњу; – дигиталну компетенцију.	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - повезује граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; - разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; - разликује врсте гласовних прмена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; - одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; - препознаје глаголска времена и употребљава их у складу са нормом; - разликује реченице по комуникативној функцији; - доследно примењује правописну норму; - користи правопис (школско издање); - правилно изговара речи водећи рачуна о дужини; - разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи.
2.	КЊИЖЕВНОСТ	Ученик развија: – компетенцију за одговорно учешће у демократском друштву; – компетенцију за учење; – комуникацију; – естетичку компетенцију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама;	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - препознаје и повезује књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; - чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; - одреди род књижевног дела и књижевну врсту; - прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера;

		– компетенцију за сарадњу; – компетенцију за решавање проблема; – компетенцију за одговоран однос према здрављу; – дигиталну компетенцију.	– разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру лирске песме (строфа, стих, рима); – уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње; – препознаје етапе драмске радње (заплет и расплет); – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца; – разликује облике казивања; – увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике; – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту; – анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди; – анализира поступке ликова у књижевноуметничком делу, служећи се аргументима из текста; – препозна хумор у књижевном делу; – разликује хумористички и дитирамбски тон од елегичног тона; – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; – уважава националне вредности; негује културноисторијску баштину; – препоручи књижевно дело уз кратко образложење; – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст; – користи електронски додатак уз уџбеник;
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Ученик развија: – компетенцију за одговорно учешће у демократском друштву; – комуникацију;	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;

		– естетичку компетенцију; – компетенцију за рад с подацима и информацијама; – компетенцију за сарадњу; – компетенцију за решавање проблема; – компетенцију за одговоран однос према здрављу; – компетенцију за одговоран однос према околини; – дигиталну компетенцију.	- разликује и гради аугментативе и деминутиве; - саставља обавештење, вест и кратак извештај - разуме основна значења књижевног и неуметничког текста; - проналази, повезује и тумачи експлицитно и имплицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; - драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста - говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму; - изражајно чита обрађене књижевне текстове.
--	--	---	---

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ОРИЈЕНТАЦИОНОГ РАСПОРЕДА ГРАДИВА

ОБЛАСТ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИ- ВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЈЕЗИК	7	9	8	4	4	3	6	5	3	1	23	27	50
2.	КЊИЖЕВНОСТ	5	6	5	8	6	4	4	8	7	5	47	11	58
3.	КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	5	5
4.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1	3	3	5	3	1	5	2	6	2	1	30	31
УКУПНО		17	18	13	17	13	8	16	15	16	8	71	73	144

НАСТАВНА ТЕМА и садржаји	СТАНДАРДИ			НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИ ЈЕ	Провера остварености обр.стандард а	Корелација
	основни	средњи	напредни			
ГРАМАТИКА Обнављање, проверавање и систематизовање знања која се у овом и старијим разредима проширују и продубљују, до нивоа њихове примене и аутоматизације у изговору и писању у складу са књижевнојезичком нормом и правописом. Подела речи по настанку: просте, изведене и сложене. Суфикси – разликовање суфикса од граматичких наставака; творбена основа; корен речи. Примери изведених именица, придева и глагола (певач, школски, школовати се). Сложенице, примери сложених речи насталих срастањем двеју или више речи, односно њихових творбених основа; просто срастање и срастање са спојним вокалом (Бео/град, пар/о/брод). Префикси; примери именица, придева и глагола насталих префиксацијом (праунук, превелик, научити). Атрибутска и предикатска функција именица и придева. Самогласници и сугласници; слоготворно р. Подела речи на слоге. Подела сугласника по месту изговора и по звучности. Гласовне промене и алтернације – уочавање у	CJ.1.3.1. CJ.1.3.5. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.10. CJ.1.3.16	CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.3.10.	CJ.3.3.1. CJ.3.3.2. CJ.3.3.6.	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска Сарадња	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу	Унутар предмета, са књижевношћу у са природним наукама (примери сложених реченица и глаголских облика) Биологија: говорни органи, гласови

грађењу и промени речи: палатализација и сибиларизација; непостојано а; промена л у о; једначење сугласника по звучности (одступања у писаном језику); једначење сугласника по месту изговора; јотовање; асимилација и сажимање самогласника; губљење сугласника (на одступања указати у примерима). Придевске заменице: разликовање по значењу и функцији – присвојне, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне; употреба повратне заменице свој. Грађење и значења глаголских облика: аорист (стилска обележеност), футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози. Прости и сложени глаголски облици. Лични и нелични глаголски облици. Реченица (основни појмови): комуникативна реченица (синтаксичко-комуникативна јединица која представља целовиту поруку) и предикатска реченица (синтаксичка јединица која садржи глагол у личном облику). Независне и зависне предикатске реченице. Вежбе у исказивању реченичних чланова речју, синтагмом и зависном реченицом. Комуникативне реченице које се састоје од једне независне предикатске						
---	--	--	--	--	--	--

реченице и од више њих.						
КЊИЖЕВНОСТ Лектира Лирика Народна песма: Највећа је жалост за братом Породичне народне лирске песме (избор) Обичајне народне лирске песме - свадбене (избор) Ђура Јакшић: Вече Војислав Илић: Свети Сава Алекса Шантић: Моја отаџбина Милан Ракић: Наслеђе Јован Дучић: Село Вељко Петровић: Ратар Десанка Максимовић: О пореклу Мирослав Антић: Плава звезда Добрица Ерић: Чудесни свитац Стеван Раичковић: Хвала сунцу, земљи, трави Милован Данојлић: Шљива Сергеј Јесењин: Бреза Рабиндранат Тагоре: Папирни бродови или једна песма по избору из Градинара Епика Народна песма: Смрт мајке Југовића. Епске народне песме о Косовском боју (избор) Народна песма: Марко Краљевић укида свадбарину	CJ.1.1.2 CJ. 1.1.4. CJ. 1.1.6. CJ. 1.2.1. CJ. 1.3.2. CJ. 1.4.1. CJ. 1.4.2. CJ. 1.4.3. CJ. 1.4.4. CJ. 1.4.5. CJ. 1.4.6. CJ. 1.4.7. CJ. 1.4.8. CJ. 1.4.9.	CJ. 2.1.5. CJ. 2.1.7. CJ. 2.4.1. CJ. 2.4.2. CJ. 2.4.3. CJ. 2.4.5. CJ. 2.4.6. CJ. 2.4.7. CJ.2.4.8 CJ. 2.4.9.	CJ. 3.1.2. CJ. 3.4.1. CJ. 3.4.2. CJ. 3.4.3. CJ.3.4.4 CJ. 3.4.5. CJ 3.4.6. CJ 3.4.7. CJ 3.4.8	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска Сарадња	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу	Историја: родољубива и социјална поезија, народна епска поезија, Јаблан, Улица Филипа Вишњића, Свети Сава, Јазавац пред судом Географија, физика: И све што се креће покреће сунце Народна традиција: сватовске песме Ликовна култура: Описна поезија, Вече, Плава звезда Музичка

Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) Народна приповетка: Мала вила Бранислав Нушић: Аутобиографија Петар Кочић: Јаблан Светозар Ћоровић: Богојављенска ноћ (одломак) Исидора Секулић: Буре (одломак) Иво Андрић: Аска и вук Бранко Ћопић: Чудесна справа Стеван Раичковић: Бајка о дечаку и Месецу Гроздана Олујић: Златопрста или Седефна ружа (избор) Светлана Велмар-Јанковић: Улица Филипа Вишњића (одломак) Вилијем Саројан: Лепо лепог белца Антон Павлович Чехов: Вањка Драма Коста Трифковић: Избирачица Бранислав Нушић: Аналфабета Петар Кочић: Јазавац пред судом Допунски избор Б. Ћопић: Орлови рано лете Данило Киш: Вереници Слободан Селенић: Очеви и оци (одломак) Владимир Андрић: Пустолов (избор) Џек Лондон: Зов дивљине Ференц Молнар: Дечаци Павлове улице						култура: Народне лирске песме
---	--	--	--	--	--	--

Хенрик Сјенкјевич: Кроз пустињу и прашуму Реј Бредбери: Маслачко вино (избор) Ефраим Кишон: Код куће је најгоре (избор) Анђела Нанети: Мој дека је био трешња (одломак) Ијан Мекјуан: Сањар (избор) Са предложеног списка, или слободно, наставник бира најмање три, а највише пет дела за обраду. Научнопопуларни и информативни текстови Вук Стефановић Караџић: Живот и обичаји народа српског (избор) Милутин Миланковић: Кроз васиону и векове (одломак) Веселин Чајкановић: Студије из српске религије и фолклора (избор) Ева Кири: Марија Кири . М. Иљин: Приче о стварима (избор) Владимир Хулпах: Легенде о европским градовима (избор) Избор из књига, енциклопедија и часописа за децу. Са наведеног списка, обавезан је избор најмање три дела за обраду. Тумачење текста Тумачење условљености догађаја и ситуација, осећања, сукоба, поступака, нарави и карактерних особина ликова – у епским и						
--	--	--	--	--	--	--

драмским делима. Упућивање ученика у поткрепљивање властитих судова и закључака појединоста из дела, али са становишта целине. Тумачење ликова као у претходном разреду. Запажање, коментарисање и процењивање ситуација и поступака, речи и дела, физичких и других особина, жеља и могућности, циљева и средстава (њихове складности и противречности). Упућивање ученика у откривање двоструког описивања стварности: верно представљање појава (објективна дескрипција) и маштовито повезивање појава са ставом и осећањем писца (субјективна дескрипција). Даље упућивање ученика у тумачење песничких слика изазваних чулним дражима (конкретни мотиви), те размишљањем и осећањем (апстрактни мотиви, емоције, рефлексije). Откривање главног осећања и других емоција у лирским песмама. Уочавање мотивске структуре песме; начин развијања појединих мотива у песничке слике и њихово здружено функционисање. Развијање навике да се запажања, утисци и закључци доказују подацима из текста и животне стварности, да се уметничке вредности истражују с проблемског становишта. Давање припремних задатака и упућивање ученика у рад на самосталном упознавању књижевног дела (усмено и						
---	--	--	--	--	--	--

писмено приказивање дела). Читање и вредновање ученичких бележака о прочитаној лектури. Књижевнотеоријски појмови Лирика Врсте строфа: стих (моностих); двостих (дистих); тростих (терцина), четворостих (катрен). Ритам: брз и спор ритам; темпо; интонација и пауза; нагласак речи и ритам; рима – врсте: мушка, женска, средња (дактилска); парна, укрштена, обгрљена, нагомилана и испрекидана; улога риме у обликовању стиха. Језичко-стилска изражајна средства: контраст, хипербола, градација; Врсте ауторске и народне лирске песме: родољубива, социјална песма; обичајне и породичне народне лирске песме. Епика Основна тема и кључни мотиви. Фабула: покретачи фабуле; заустављање фабуле; ретроспективни редослед догађаја. Карактеризација: социолошка, психолошка; портрет: спољашњи и унутрашњи. Биографија и аутобиографија Роман – пустиловни, историјски и научно – фантастични. Предање.						
---	--	--	--	--	--	--

Драма Комедија – основне одлике. Хумористичко, иронично и сатирично у комедији. Карактеризација ликова у комедији. Монолог и дијалог у драми. Функционални појмови Ученици се подстичу да разумеју, усвоје и у одговарајућим говорним и наставним ситуацијама примењују следеће функционалне појмове: чежња, наслућивање, сумња, запрепашћење; савесност, предострожност, хуманост, достојанство; објективно, субјективно, посредно, непосредно, драматично; запажање, образлагање, аргументовано доказивање, анализа, синтеза, упоређивање; детаљ, атмосфера, перспектива. Читање Усклађивање читања с природом неуметничког и уметничког текста. Даље упућивање ученика на проучавање обрађеног и необрађеног текста ради изражајног читања (условљеност ритма и темпа; јачина гласа, пазирање, реченични акценат). Казивање напамет научених различитих врста текстова у прози и стиху. Читање и казивање по улогама.						
--	--	--	--	--	--	--

Увежбавање читања у себи према прецизним, унапред постављеним задацима (откривање композицијских јединица, дијалога у карактеризацији ликова, описа и сличних елемената; налажење речи, реченица, провописних знакова и др.) Увежбавање брзог читања у себи с провером разумевања прочитаног непознатог текста.						
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Основни облици усменог и писменог изражавања Препричавање са истицањем карактеристика лика у књижевном тексту, филму, позоришној представи. Изборно препричавање: динамичне и статичне појаве у природи (књижевно дело, филм, телевизијска емисија). Препричавање с променом гледишта. Уочавање структуре приче грађене ретроспективно. Причање са коришћењем елемената композиционе форме (увод, ток радње, градација, место и обим кулминације у излагању, завршетак). Уочавање карактеристика хронолошког и ретроспективног причања. Описивање спољашњег и унутрашњег простора (екстеријера и ентеријера) по заједничком и самосталном сачињеном плану. Описивање динамичких и статичких појава у	CJ.1.1.2. CJ.1.2.1. CJ.1.2.3. CJ.1.2.4. CJ.1.2.6. CJ.1.2.8. CJ.1.2.9.	CJ.2.1.5. CJ. 2.2.4. CJ.2.2.3.	CJ.3.2.1. CJ. 3.2.4 CJ. 3.2.5. CJ. 3.3.7	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска Сарадња	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу	Ликовна култура, унутар предмета, са наставом књижевности

природи; прожимање и смењивање статичких и динамичких слика и сцена у описивању и приповедању. Портретисање особа из непосредне околине на основу анализе књижевних портрета и портрета личности из научно-популарне литературе. Извештавање: кратак извештај о школској акцији, свечаности, друштвеној акцији у селу или граду и сл. Усмена и писмена вежбања Ортоепске вежбе: проверавање и увежбавање садржаја из претходних разреда (правилан изговор гласова, разликовање дугих и кратких акцената, интонација реченице); вежбе у изговарању дугоузлазног и дугосилазног акцента; интонација у изговору узвика. Слушање звучних записа; казивање напамет научених лирских и епских текстова; снимање казивања и читања; анализа снимка и вредновање. Лексичке и семантичке вежбе: разликовање облика по дужини изговора; семантичка функција узлазне интонације; именовање осећања и људских особина; један предмет – мноштво особина; значења речи приближних облика. Некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом.						
---	--	--	--	--	--	--

Синтаксичке и стилске вежбе: ситуациони подстицаји за богаћење речника и тражење погодног израза; одређивање синтагмом и зависном реченицом. Сажимање текста уз појачање информативности. Вежбе у запажању; уочавање значајних појединости. Синтаксичко-стилске вежбе с различитим распоредом речи у реченици, уочавање нијансираних разлика у значењу, истицању и сл. Стваралачко препричавање текста са променом гледишта. Причање о догађајима и доживљајима са коришћењем елемената композиционе форме – по самостално сачињеном плану. Вежбање у хронолошком и ретроспективном причању. Портретисање особе из непосредне околине ученика - по самостално сачињеном плану. Извештавање: кратак писмени извештај о школској акцији (сакупљање хартије, уређење дворишта ...). Увежбавање технике у изради писменог састава (избор грађе, њено компоновање, коришћење пасуса, обједињавање приповедања и описивања). Писање службеног и приватног писма. Осам домаћих писмених задатака, читање и анализа задатака на часу.						
---	--	--	--	--	--	--

Четири школска писмена задатка – по два у полугодишту (један час за израду задатка, два за анализу задатака и писање побољшане верзије састава).						
ПРАВОПИС Проверавање, понављање и увежбавање правописних правила обрађених у претходним разредима (писање речце ли уз глаголе, не уз глаголе, именице и придеве; нај уз придеве; употреба великог слова и др.). Писање одричних заменица уз предлоге. Писање заменица у обраћању: Ви, Ваш. Писање имена васионских тела – једночланих и вишечланих. Писање глаголских облика које ученици често погрешно пишу (радни глаголски придев, аорист, потенцијал, перфекат, футур I). Интерпункција после узвика. Растављање речи на крају реда. Навикавање ученика на коришћење правописа (школско издање).	CJ.1.2.1. CJ.1.2.7.	CJ.2.2.3. CJ. 2.3.11.	CJ.3.2.1 CJ.3.2.4.	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу	Унутар предмета, са наставом књижевности
ОРТОЕПИЈА Проверавање и увежбавање садржаја из претходних разреда (правилан изговор гласова, разликовање дугих и кратких акцената, интонација реченице). Вежбе у изговарању дугоузлазног и дугосилазног акцента. Интонација везана за изговор узвика.	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.1.5. CJ.1.1.7.	CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.2.1.6	CJ.3.1.1. CJ.3.1.2.	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство	Унутар предмета, са наставом књижевности

				Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска	ученика на часу	
--	--	--	--	---	--------------------	--

Значење стандарда:

Основни ниво

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратив (приповедање), аргументација, пропаганда

CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке

варијетете (формални или неформални)

- CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
- CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*
- CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
- CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

- CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
- CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*
- CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
- CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
- CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
- CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
- CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
- CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
- CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
- CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
- CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

- CJ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам
- CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
- CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
- CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК ученик/ученица:

CJ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)

CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика

CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина

CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*

CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела

CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

CJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*

CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*

Средњи ниво

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у

руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*

CJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)

CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

CJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи

CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)

CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

CJ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам

CJ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

- CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
- CJ.2.4.4. разликује књижевнанаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
- CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
- CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
- CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
- CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
- CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама

Напредни ниво

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

- CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
- CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
- CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
- CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

- CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста
- CJ.3.2.2. саставља аргументативни текст
- CJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
- CJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
- CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

- CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима
- CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

CJ.3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму

CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

CJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

CJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива

CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

ОБЛАСТ/ТЕМА:

Књижевност

Програм књижевности се реализује обрадом текстова из лектире која је разврстана на обавезни, допунски и изборни део.

Комбиновањем и повезивањем различитих текстова успоставља се вертикална и хоризонтална корелација уз помоћ којих се ученици поступно уводе у свет књижевности. При обради текста примењиваће се јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта са

циљем да се ученици оспособе за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова. Исходи ове области су засновани на читању тако да је оно главна активност. У петом разреду негује се доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела.

Граматика

Програм граматике се реализује поступно, где се језик ученицима представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава се не изучава изоловано, већ се повезује са обрађеним текстовима из књижевности, али и са непосредном говорном праксом. На тај начин се настава граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Садржај вежбања граматике се одређује на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика. Тако ће настава граматике бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим српским језиком.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања. У оквиру правописних вежби повремено ће се проверавати графија. Ученици ће се подстицати да уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета. На овим часовима ће се користити штампано издање Правописа, а ученици ће се упућивати на служење и електронским издањем.

Ортоепија

Ортоепске вежбе су изузетно битне за правилан изговор, али се оне неће реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике и књижевности. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор. Као ортоепска вежба спроводиће се и говорење напамет научених одломака у стиху и прози уз помоћ аудитивних наставних средстава.

Језичка култура

Ова наставна област реализује се кроз повезивање с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби које ће богатити и развијати способност и вештину изражавања. Сва вежбања изводе се на тексту или у току говорних вежби. Када су у питању

домаћи и школски писмени задаци, ученици ће користити и латинично писмо.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА

Наставне методе:

- ☐ дијалошка метода
- ☐ монолошка метода
- ☐ текст-метода
- ☐ комбиноване методе
- ☐ методе логичког мишљења (анализа, синтеза, индуктивно-дедуктивна метода, методе апстракције и конкретизације, поредбена метода)
- ☐ интерактивне методе учења

☐ аудитивне и демонстративне методе

☐ стваралачко и креативно писање

Наставна средства:

☐ звучне читанке

☐ израда наставних средстава (шеме, панои, илустрације)

☐ ЦД издања правописа

☐ „Правопис“, интерактивна компјутерска игра на сајту „Политике“

Корелација са другим предметима:

☐ са историјом (друштвено-историјска локализација књижевних текстова и ликова који се у њима појављују; историјски оквири језичког развоја)

☐ са географијом (географске и демографске одлике средине за коју се везују радње књижевних текстова; легенде)

☐ са ликовном културом (илустрације књижевних текстова)

☐ са музичком културом (мотивски)

☐ са страним језиком (тумачење непознатих речи, порекло речи у нашем језику; поређење граматичких особина, нпр. конгруенције)

☐ са математиком (математички модели у служби сликовитости и веће памтљивости градива из граматике и теорије књижевности; дијаграми, графикони).

☐ сарадња са свим облицима људског знања и деловања; посета Градској галерији, Народном музеју, Сајму књига; праћење позоришних представа, биоскопских пројекција, књижевних вечери и свих других културних дешавања у локалној средини)

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ

КРИТЕРИЈУМИ

- Да око 15-20% ученика схвата наставно градиво српског језика и у могућности је да самостално примењује знања из области језичког изражавања, литерарног и сценског стваралаштва

- Да око 70% ученика препознаје, схвата и труди се да примењује предвиђене језичке норме, књижевно теоријске појмове и способно је да се квалитетно и правилно језички изражава

- Да око 80-90% ученика препознаје градиво,репродукује га и задовољава минималне критеријуме језичког изражавања

ВРЕМЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ И ИНСТРУМЕНТИ МЕРЕЊА

Евалуација се реализује током читаве школске године на следећи начин:

- кроз разговор, изношењем ставова приликом анализа књижевних дела и граматичких правила, кроз ладискусије, говорне вежбе, писмене вежбе, домаће задатке...)

- проверавањем знања путем контролних задатака (у прилогу је распоред контролних задатака)

-проверавањем доживљаја света, дешавања у детињству, утисака о књижевном делу или лику, описа природе која дете окружује путем школских писмених задатака (у прилогу је распоред писмених задатака)
-праћењем активности ученика, ангажовањем кроз припреме за час, рада на самом часу и савладавања наставног градива и продуката ученичких активности.

ДОПУНСКА НАСТАВА, СРПСКИ ЕЗИК, шести разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који из објективних разлога у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја и граматике или правописа; група ученика који нису савладали неки од предвиђених елемената књижевне анализе или облика усменог и писменог изражавања; група ученика са артикулационим проблемима, итд.). На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе - полупрограмираним и програмираним секвенцама, наставним листићима; предавањима с друкчијим -очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.).

Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунски рад организује се током целе наставне године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе.

Током даље редовне наставе такве ученике не треба испуштати из вида, односно диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима.

Задаци:

-описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;

- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- Ученик савладава на основном нивоу врсте речи и уочава граматичке категорије,
- Упознавање са гласовним системом, гласовним алтернацијама и глаголским облицима и практична примена наученог;
- Упознаје просте речи и прави разлику између простих речи и твореница, гради реч према понуђеним елементима;

Језик и језичка култура

Придевске заменице (прави разлику између придевских и именичких);

Фонетика (подела гласова, гласовне промене примењене на конкретним примерима)

Морфологија (глаголски облици- правилна употреба) ; Правописна норма на основном нивоу

Књижевност: Анализа књижевног дела (проза или поезија) и препознавање елемената књижевноуметничког текста (мотив, тема, фабула, време, место радње, лик); уочавање стилских фигура (епитет, ономатопеја, персонификација..)

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Морфологија	Ученик савладава на основном нивоу врсте речи и уочава граматичке категорије Упознавање са глаголским облицима и практична примена наученог;	2	Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Лексикологија	Ученик упознаје просте речи и прави разлику између простих речи и твореница, гради реч према понуђеним елементима	1	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Фонетика	Ученик стиче знања о подели гласова и	2	Стваралачка

	препознаје гласовне промене примењене на конкретним примерима		Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Књижевност	Анализа књижевног дела (проза или поезија) и препознавање елемената књижевноуметничког текста (мотив, тема, фабула, време, место радње, лик); уочавање стилских фигура (епитет, ономатопеја, персонификација..)	2	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Синтакса	Упознавање са врстама реченица и службом речи у реченици и практична примена наученог;	2	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Укупно		9	

ДОДАТНА НАСТАВА, СРПСКИ ЕЗИК, шести разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 10

Циљеви и задаци додатне наставе:

Циљ додатне наставе српског језика јесте да ученици овладају напредним стандардима српског књижевног језика на којем се већ усмено и писмено правилно изражавају, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче самостално одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци додатне наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;

Оперативни задаци

- Проширивање знања стечених на редовним часовима наставе језика;
- Осамостаљивање ученика у решавању задатака из језика и књижевности;

Начин извођења додатне наставе српског језика

Ученици ће на основу сопственог опредељења и могућности изјашњавати за учешће у раду додатне наставе. Наставник ће у току рада претити напредак ученика, а према потреби за ученика са изузетним способностима школа доноси прилагођен и обогаћен ИОП, сходно Правилнику о ИОП-у.

Језик и језичка култура

Говорне вежбе о слободно изабраним темама (јасност, прецизност, језгровитост, лични тон у излагању).

Значење и употреба падежа (номинатив -предикатив; генитив - квалификативни, темпорални; датив -циљ, етички датив; акузатив - правац, место, мера, количина; инструментал -место, начин; локатив -време, даљи објекат).

Творба речи. Корен, творбена основа.

Придевске заменице

Прости и сложени глаголски облици -значење и употреба.

Вежбе у говору с правилним акцентовањем. Акценат у савременом књижевном језику и локалном говору. Проучавање локалног говора.

Бележење локализама и позајмљеница и утврђивање њиховог порекла. Замењивање локализама и позајмљеница речима и изразима стандардног књижевног језика.

Књижевност

Анализа самостално одабраног прозног дела из лектире (фабула, композиција, ликови, теме, идеје, изразита психолошка и дескриптивна места).

Анализа лирске песме (основно осећање, мотиви, песничке слике, особености песничког језика).

Анализа књижевног дела из текуће српске књижевности (по избору ученика).

Анализа филмова и позоришних представа.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Морфологија	развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; -упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); -уочавање разлике између месног говора и књижевног језика; Значење и употреба падежа (номинатив -предикатив; генитив - квалификативни, темпорални; датив -циљ, етички датив; акузатив -правац, место, мера, количина; инструментал -место, начин; локатив -време, даљи објекат). Придевске заменице Прости и сложени глаголски облици -значење и употреба.	4	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Лексикологија	Творба речи. Корен, творбена основа. -упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); -уочавање разлике између месног говора и књижевног језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима	1	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења

	његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);		
Фонетика	Гласовне алтернације и модификације упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);	2	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Књижевност	Анализа самостално одабраног прозног дела из лектире (фабула, композиција, ликови, теме, идеје, изразита психолошка и дескриптивна места). Анализа лирске песме (основно осећање, мотиви, песничке слике, особености песничког језика). Анализа књижевног дела из текуће српске књижевности (по избору ученика). -оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);	2	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Акцентиологија	Акценат (разлика у тону акцента) Вежбе у говору с правилним акцентовањем. Акценат у савременом књижевном језику и локалном говору. Проучавање локалног говора. Бележење локализама и позајмљеница и утврђивање њиховог порекла. Замењивање локализама и позајмљеница речима и изразима стандардног књижевног језика. учавање разлике између месног говора и књижевног језика;	1	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења
Укупно		10	

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72
НЕДЕЉНИ ФОНД: 2

Циљ:

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативним вештинама и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте : развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

Задаци:

Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика, у овом случају енглеског језика, која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, у овом случају са људима из земаља енглеског говорног подручја, да усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима енглеског језика, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Стандарди:

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА :

Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА : Ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ :

Ученик самостално изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ :

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

ИНТЕРАКЦИЈА :

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције

МЕДИЈАЦИЈА :

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) пренести и превести кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

ЗНАЊА О ЈЕЗИКУ :

Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији. Ученик препознаје принципе граматичке и социolingвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног, у овом случају, енглеског језика.

Оперативни задаци по језичким вештинама:

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

Ученик треба да:

- разуме дијалоге (до 10 реплика/питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и изводи кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

Ученик треба да:

- разуме текстове (до 150 речи), које садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом;

- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (приповетке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика;
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).

ИНТЕРАКЦИЈА

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези са контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.);
- одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

Ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао;

- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту и сл.).

МЕДИЈАЦИЈА

Ученик треба да:

- у ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи као и да писмено преноси једноставне поруке и објашњења.

ДОЖИВЉАЈ И РАЗУМЕВАЊЕ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА

Ученик треба да:

- стекне способност да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума итд).

ЗНАЊА О ЈЕЗИКУ И СТРАТЕГИЈА УЧЕЊА

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика који учи;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компензационе стратегије и то тако што:
 1. усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
 2. покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника итд.)
 3. обраћа пажњу на речи/изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe у писаним текстовима;
 4. обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);
 5. размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;
 6. тражи значење у речнику;
 7. покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр аутомобил уместо возило);
 8. покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом/мимиком;
 9. уз помоћ наставника континуирао ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

НАСТАВНА ТЕМА и садржаји	ИСХОДИ (СТАНДАРДИ)			НАЧИНИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Провера остварености обр.стандарда	Корелација
	основни	средњи	напредни			
Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту	Разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе	Поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства	У неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Иницијални тест, усмене и писмене провере знања	Српски језик-личне и показне заменице, помоћни глаголи, садашње глаголско време.
Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места	Разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места	Упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства	Упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи сложенија језичка средства	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Биологија- речи којима се описују биљке и животиње, њихова станишта, услови за живот и животна средина, географија- речи којима се описују места, градови државе, стране света.
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности	Разуме једноставније предлоге и одговори на њих	Упути једноставан предлог	Пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик – потенцијал, речце, глаголи.
Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења и захвалности	Разуме једноставне молбе и захтеве и реагује на њих, упути једноставне молбе и захтеве	Затражи и пружи кратко објашњење, захвали и извине се на једноставан	Саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик-писање молби, захтева и обавештења, правописна правила, потенцијал.

		начин	захваљује			
Разумевање и давање упутстава	Разуме и следи једноставнија упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког новог јела и сл.) са визуелном подршком и без ње	Да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прав и, напише рецепт и сл.)	Да сложенија упутства (више везаних реченица како се нешто прави/користи)	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик-императив, глаголи, садашње глаголско време.
Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења	Разуме честитку и одговори на њу, упуту пригодну честитку	Разуме и примењујући и једноставнија језичка средстава опише начин прославе, рођендана, празника и важних догађаја	Разуме и примењујући сложенија језичка средстава опише начин прославе, рођендана, празника и важних догађаја	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Географија-обичаји и традиција, разлике између култура.
Описивање догађаја и способности у садашњости	Разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности	Размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију	Опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активности и способности користећи неколико везаних исказа	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик-глаголи, придеви, садашње глаголско време, модални глаголи.
Описивање догађаја и способности у прошлости	Разуме краће текстове у	Размени информације	Опише у неколико краћих,	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио,	Усмене и писмене провере знања	Историја – речи које се односе на

	којима се описују догађаји и способности у прошлости	у вези са догађајима и способности ма у прошлости	везаних исказа догађај у прошлости, опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.	вербална		хронолошко време, историјски периоди.
Исказивање жеља, планова и намера	Разуме жеље, планове и намере и реагује на њих	Размени једноставне исказе у вези са својим и туђим осећањима	Саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик-потенцијал, глаголи.
Исказивање потреба, осета и осећања	Разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима	Изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима	Изрази основне потребе, осете и осећања сложенијим језичким средствима	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик-прелазни и непрелазни глаголи.
Исказивање просторних односа и величина	Разуме једноставнија питања и одговоре на њих	Разуме обавештења о простору и величинама	Опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Математика- речи које се односе на величине и мерне јединице, географија-просторни односи
Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког)	Разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у	Опише дневни/недељни распоред активности	Опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним и	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Географија- речи које се односе на изражавање и описивање метеоролошког времена, историја- речи које се односе на

	ширем комуникативно м контексту		сложенијим језичким средствима			описивање и изражавање хронолошког времена
Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	Разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе	Размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе	Представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик- модални глаголи, глагол Требало би и Мора
Изражавање припадања и поседовања	Разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност	Пита и каже шта неко има/нема нешто	Пита и каже шта неко има/нема нешто користећи сложеније изразе	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик – присвојни придеви, присвојне заменице, генитиви
Изражавање интересовања, допадања и недопадања	Разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања,	Опише исвоја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање	Опише исвоја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз сложеније	Дијалогска, монологска, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик- личне заменице, глаголи, придеви

	хобија и изражавање допадања и недовољања	уз једноставно образложење	образложење			
Изражавање мишљења (слагања и неслагања)	Разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Разуме и формулише сложеније исказе којима се тражи мишљење, слагање/неслагање...	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Српски језик – личне заменице, глаголи, придеви
Изражавање количине, бројева и цена	Разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; пита и каже колико нечега има/нема	На једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело/пиће у ресторану и каже/израчуна колико нешто кошта	Састави списак за куповину – намирнице и количина намирница, изрази количину у мерама – 100гр шећера, 300гр брашна...	Дијалогска, монолошка, илустративна, аудио, вербална	Усмене и писмене провере знања	Математика – основни и редни бројеви, цене, количине и мерне јединице

Ред. број наставне теме	ТЕМА / ОБЛАСТ	Циљеви и задаци садржаја програма	Број часова по теми	Број часова за	
				обраду	остале типове часова
1.	Module 1 : My life	Описивање навика и рутина, хобија; изражавање допадања и недопадања; описивање спаваће собе; описивање нечије личности; изражавање поседовања; описивање физичког изгледа људи	12	3	9
2.	Module 2 : Believe it or not !	Описивање радњи у прошлости; описивање познатих личности; изражавање осећања	10	5	5
3.	Module 3 : A visit to a city	Описивање места и знаменитости; давање и тражење дозволе; описивање града; давање смерница (како доћи до неког места); изражавање могућности у садашњости или будућности	8	2	6
4.	Module 4 : Science matters	Описивање универзалних ствари; описивање ситуација и њихових последица; изражавање захтева, понуда и обећања; дискутовање о будућим плановима	8	4	4
5.	Module 5 : Danger	Повезивање садашњег и будућег времена; описивање животиња; описивање занимања људи	9	3	6
6.	Module 6 : Nowadays	Идентификовање и описивање гардеробе; описивање предмета; давање и тражење информација; изражавање обавезе, забране и одсуство обавезе; описивање људи и ствари; изражавање мишљења, за и против	9	3	6
7.	Module 7 : Feeling good	Тражење и давање савета; изражавање мишљења; изражавање слагања и неслагања; описивање хране, како се здраво хранити; изражавање осећања	9	3	6
8.	Module 8 : Entertainment	Изражавање слагања и неслагања; дискутовање о чињеницама; дискутовање о музици, филмовима, ТВ програмима; описивање ствари (од чега су направљене); изражавање мишљења	7	3	4
Укупно			72	26	46

ДОПУНСКА НАСТАВА, ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, шести разред

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 8

Циљеви и задаци допунске наставе: Прилагођавање наставних садржаја из енглеског језика ученицима који из било ког разлога имају потешкоћа у савладавању градива како би се им се омогућило усвајање програма и развитак њихових способности.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – Енглески језик

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Present Simple tense	Савладавање и коришћење основних облика Present Simple tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
2. Present Continuous tense	Савладавање и коришћење основних облика Present Continuous tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
3. Past Simple tense	Савладавање и коришћење Past Simple tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
4. Present Perfect Simple	Савладавање и коришћење основних облика Present Perfect Simple tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
5. Adjectives	Савладавање и коришћење придева; компарација придева	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
6. First Conditional	Савладавање и коришћење реченица првог кондиционала	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
Укупно		8	

ДОДАТНА НАСТАВА, ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 8

Циљеви и задаци додатне наставе:

Проширивање садржаја из редовне наставе, радити нови и мало тежи садржаји, према афинитету и интересовању ученика. Неговаће се све језичке вештине: читање, говор, писање и слушање.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА – Енглески језик

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Adverbs	Проширивање знања из садржаја прилога	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
2. Countable and uncountable nouns	Проширивање знања из области бројивих и небројивих именица	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
3. Past Simple tense	Проширивање знања из области Past Simple tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
4. Present Simple and Continuous Tense	Проширивање знања из области Present Continuous и Simple tense	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
5. Present Perfect Tense	Проширивање знања из области Present Perfect Simple tense	2	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
6. First Conditional	Проширивање знања из области првог кондиционала	1	Дијалошка, комуникативна, монологска, вербална, текстуална
Укупно		8	

Наставник: Јелена Пантић

ЛИКОВНА КУЛТУРА, шести разред**ГОДИШЊИ ФОНД: 36**

Циљ учења ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практичан рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Наслеђе и боја	Уочава и формулише ликовни проблем. Активно посматра, уочава и описује предмете, бића и појаве и њихове односе. Разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха.	Композиција. Боја и емоције, стилизација облика. Композиција линија, композиција боја, композиција облика. Равнотежа, контраст, понављање и степеновање облика, варијације. Орнамент и арабеска. Пропорције. Пропорције главе и тела. Перспектива. Колористичка, ваздушна, линеарна перспектива.	Наставник креира и реализује час, даје објашњења, прати и подстиче рад ученика. Ученик прати рад наставника, учествује у разговору, решава проблемске задатке, самостално и у групи, креира, учествује у процењивању и анализира резултате.	Лк121	Лк212	Лк313
Комуникација и наслеђе	Комуницира и спонтана изражава своје ставове, мисли и осећања. Показује иницијативу и самосталност у раду. Именује и описује појмове и њихово значење у оквиру	Теме. Историјска, религијска и митолошка тема. Оригинал, копија и плагијат. Дигитална фотографија. Кадар, селфи и аутопортрет. Анимација. Процес				

	теме.	креирања, стори борд. Сцена. Обједињавање покрета, игре и звука. Презентације.				
Текстуре и наслеђе	Наводи пример из окружења и тумачи их. Разуме контекст културног наслеђа различитих епоха. Активно тумачи уметничка остварења у складу са задатим критеријумима и са личним доживљајем	Уметност и технологија. Уметничка занимања. Савремена технологија и уметност. Уметност око нас. Уметничка рециклажа, уметнички пројекти, хуманитарне акције...наслеђе				
Уобразиља и наслеђе	Уочава реалне облике, трансформише их у односу на нереалне.	Машта, снови и митови у уметности. Реални облици у нереалним односима. Трансформација облика.				
Простор	Разуме и уочава простор и облике у њему. Прави композиције у ентеријеру и ектеријеру.	Амбијент. Уређење школског простора.				

Значење стандарда (легенда):

...

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Вежбање	Естетска Анализа
БОЈА	14	5	8	1
КОМУНАКАЦИЈА	3	1	1	1
ТЕКСТУРЕ	5	2	2	1
УОБРАЗИЉА	4	1	2	1
ПРОСТОР	2	0	2	0
НАСЛЕЂЕ	8	7	1	0
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	16	16	4

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ
• Компетенције за учење; • естетичка компетенција; • комуникација; • одговорно учешће у демократском друштву; • одговоран однос према околини; • одговоран однос према здрављу; • предузимљивост и предузетништво; • рад са подацима и информацијама; • решавање проблема; • сарадња; дигитална компетенција

МУЗИЧКА КУЛТУРА, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД: 36 часова

Циљ:

- развијање интересовања за музичку културу;
- развијање музикалности и креативности;
- неговање смисла за заједничко музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима;
- упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.
- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике;
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- припремање програма за културну и јавну делатност школе;
- упознавање занимања музичке струке.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни и ниво
1. Човек и музика	На крају часа ученик ће бити у стању да: - препозна музику старих епоха као инспирацију у савременој музици	Средњи век. Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја –	Упознавање ученика са карактеристикама старих епоха кроз музичке облике, видовима музицирања у композиторима различитих музичких епоха и слушањем музичких примера. Певање по слуху и из	Скраћенице 1.1.1 1.1.2 1.2.1.	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.3.1. 3.4.1.

	- препозна и отпева химне - користи могућности ИКТ-а у извођењу и слушању музике.	мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери, минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку популарну музику. Ренесанса. Развој духовног и световног вишегласја.	нотног текста песама и химни и тема из познатих композиција. Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима.	1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.4.		3.4.2.
Музички инструменти	На крају часа ученик ће бити у стању да: - класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике инструмената са диркама;	Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти		1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.

	- опише основне карактеристике клавира и чембала; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација).					
Слушање музике	На крају часа ученик ће бити у стању да: - Усмери пажњу на аналитичко слушање музике стимулisaњем активног праћења примера. - Разликује звучне боје музичких инструмената, упозна се са њихових карактеристика (основне групе, грађа, техничко-извођачке могућности). - Упозна музичка дела, стваралаца и извођача.	Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.	Слушање вредних дела народне, уметничке и забавне музике , упознавање соло и хорске песме, духовне и световне музике. Изражавање ученика о слуђаном делу , примена народне музике у уметничкој музици упознавање звука нових инструмената кроз слушане примере.	1.1.1 1.1.2 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4	2.1.2. 2.2.1. 2.2.2.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.

Извођење музике и музичко стваралаштво	На крају часа ученик ће бити у стању да: - уочи значај правилне хигијене гласа, стална брига о положају тела при певању, вежбе за певачко дисање, вежбе артикулације, распевавање уз инструменталну пратњу и без ње, певање каденце; - учењем песме започне увођење у тематику, тумачење литерарног текста са наглашавањем васпитних елемената; - учи песаме по слуху демонстрирајући оригинални вид песме (у темпу, са динамиком; - учи песаме из нотног текста (уочи: кључ, предзнаке, такт уз пробу тактирања, динамичке и артикулационе ознаке, дужине и имена тонова),затим ишчитава нотни текст п (са	Певање песама по слуху, самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких мелодијских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечијих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста дечијих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставних	Певање народних, староградских, забавних и дечијих песама наших и страних композитора по слуху и из нотног текста . Свирање на ритмичким и мелодијским инструментима, Савладавање појмова из основа музичке писмености кроз извођење музике.	1.3.1. 1.3.2. 1.4.2. 43. 1.4.4. 1		3.3.1. 3.4.1. 3.4.2.
---	---	---	---	---	--	-------------------------------------

	понављањима док се текст не утврди), - осмисли почетне интонације песме кроз инструментални увод; - учи песму по деловима и фразама уз инструменталну пратњу која се у почетку своди на мелодију; - учи теже ритмичке фигуре и мелодијске скокове који су обрађени кроз понављања; - изражајно доживи песму током певања. - Понавља краћи задати мелодијски мотиви. - Увођење већег броја разноврсних инструмената Орфовог инструментаријума. - Свирање на фрулици, мелодици, тамбури, гитари и другим инструментима. -	музичких примера у вези са обрађеном темом. Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима				
--	--	--	--	--	--	--

	Ритмичким и звучним ефектима креирање пратње за песме, стихове, користећи при том различите изворе звука. - Креирање покрета уз музику коју ученици певају или слушају. - Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених двотактних мотива. - Импровизација мелодије на задати текст. - Импровизација дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.					
--	--	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):
Основни ниво

- 1.1.1 препозна основне елементе музичке писмености
- 1.1.2 опише основне елементе музичке писмености
- 1.2.1. именује музичке изражајне елементе
- 1.2.2. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав
- 1.2.3. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке жанрове
- 1.2.4. Ученик уме на основу слушања музичких примера да именује српски музички фолклор
- 1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције
- 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту
- 1.4.2. ученик уме да осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела
- 1.4.3. ученик уме да изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима
- 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

Средњи ниво

- 2.1.2. да анализира повезаност структуре и драматургије одређеног музичког жанра
- 2.2.1. Ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената
- 2.2.2. Ученик уме да препозна структуру одређеног жанра

Напредни ниво

- 3.2.1. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера
- 3.2.2. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са жанровским историјско-стилским контекстом звучног примера
- 3.2.3. Ученик уме да анализира и открије везу опажених карактеристика са контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора
- 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем исвирањем као солиста и у школским ансамблима
- 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
- 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине у оквиру различитих жанрова и стилова

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Понављање	Систематизација
1. Човек и музика	5	5		
2. Музички инструменти	2	2		
3. Слушање музике	9	7	2	
4.Извођење музике и музичко стваралаштво	20	16	4	
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	36	30	6	

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: историја, географија, верска настава, књижевност и ликовна уметност.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

1. компетенција за учење,
2. одговорно учешће у демократском друштву
3. естетичка
4. комуникација
5. одговоран однос према околини
6. одговоран однос према здрављу
7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву
8. рад са подацима и информацијама
9. решавање проблема
10. сарадња
11. дигитална компетенција

...

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ: 1. Наставник упознаје и идентификује музичке способности сваког ученика, 2. Праћење посебног развоја сваког ученика (рад, залагање, интересовање, став...), 3. Развој личности ученика у целини, 4. Објективно оцењивање ученика 5. Мотивација ученика на музичке активности и на бављење музиком у складу са њиховим стварним способностима и потребама 6. Мотивација ученика на активности из других области које су у уској вези са музиком (фолклор, плес, балет, аеробик, рецитовање уз музику ...).

ИСТОРИЈА, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД: 72

Циљ: разумевање појма "средњи век", временских и просторних одредница средњег века и одлика феудалног друштва, познавање историјских извора за средњи век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских **извора**

Задаци: разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода
разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег века; упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; коришћење историјских карата за период средњег века ; подстицање ученика на коришћење историјских извора; развијање критичког односа према историјским изворима

Оперативни задаци:

разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода; разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе ; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег века; упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; коришћење историјских карата за период средњег века ; подстицање ученика на коришћење историјских извора; развијање критичког односа према историјским изворима

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.УВОД	ученици схватају појам „средњи век“; -упознају начине изучавања средњовековне историје кроз изучавање разних врста историјских извора - писани – повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...; материјални – предмети,новац, печати,ликовна уметност, архитектура...). -разумеју основне одлике феудалног друштва, -увиђају значај историјских извора за изучавање историје средњег века, -схватају значај средњовековних извора за развој културе.	Основне одлике средњег века (појам „средњи век“, хронолошки и просторни оквири, светске цивилизације у периоду средњег века). Основни историјски извори за историју средњег века (писани – повеље,писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...; материјални – предмети,новац, печати,ликовна уметност, архитектура...).	Рад натексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5.	ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3.	ИС.3.1.1.
		68				

2.ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	ученици знају основне појмове, географске одреднице и личности средњовековне историје Западне Европе - Велика сеоба народа, Франачка држава, Средоземље, Карло Велики, феудално друштво. -ученици знају значај хришћанизације и покрштавања варварских народа, -знају разлике и сличности западног и источног хришћанства - Велика шизма. -знају појам одлике и посебности средњовековне византијске државе до 12. века – теме, проније. -Знају основне појмове из историје ислама и арапске државе - муслиман, Мухамед, Мека, Медина, Кураан, цамија, калифат. -Знају значај културне интеракције - утицај арапске на европску цивилизацију. -Знају како настаје феудално друштва (формирање феудалне друштвене структуре – витезови и кметови, пирамидална	Основних одлике феудалног друштва, Најзначајније државе средњовековне Европе и њихов настанак после Велике сеобе народа, Формирања Франачке државе; Историја Византије и улози хришћанства; Основне одлике ислама и арапских држава у раном средњем веку; Сличности и разлике између арапског, византијског и западноевропског типа феудалне државе; Улога религије у друштву средњег века.. Прапостојбина Словена, коришћење карте, појмови - Карпати, Дњепар, Балтичко море; Узроци сеобе Словена; Однос Словена и строседеоца на Балкану, као и новопридошлих племена - Бугара и Мађара; Срби и њихово окружење - Авари, Франци и Византија; Настанак првих српских средњовековних	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7 ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10 ИС.1.2.1. ИС.1.2.3.	ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.4 ИС.2.2.5.	ИС3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.
---	---	--	--	--	---	---

	хијерархија власти, вазални односи, рурално друштво). - Ученици имају географска и историјска знања везана за прапостојбину Словена – Карпати, Дњепар, Балтик, узроке и правце сеобе Словена – исток, запад, југ, -схватају значај успостављања односа између Словена и староседеоца на Балканском полуострву. Разумеју односе Словена и других народа који непосредно и посредно утичу на историјска дешавања на Балкану - Авари, Франци, Баварци, Ромеји, Бугари, Мађари... -Познају основне појмове везане за најранију историју словенског, а затим и српског народа – Самуилова држава, Дукља, Рашка, Босна, Неретљани, Травунија, Захумље. -знају како Византија утиче на новонастале односе на Балкану – насељевање Бугара, Мађара. -Ученици схватају значај покрштавања и християнизације овог	Држава; Личности и појмови које су обележиле средњи век у националној историји: Великоморавска, Ћирило, Методије, глагољица, ћирилица, Климент, Наум, Охрид, Брижински споменици; Покрштавања Словена и развој писмености и културе;				
--	--	--	--	--	--	--

	простора, познају историјске чињенице и сам ток и начин покрштавања Словена, као и личности које су обележиле овај период националне историје.					
3.ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Ученици разумеју најважније појмове и обележја средњовековне Европе -уочавају разлике у феудалним системима Немачке, Француске и Енглеске, -знају да наведе најпознатије владарске куће и саме владаре, -разумеју основне одлике робоночане привреде и њен утицај на развој средњовековних градова, -размеју значење појмова инвестира, -разумеју значај развоја парламента у Енглеског - Magna Carta Libertatem, -разумеју значај крсташких ратова и њихов утицај на привреду и културу Запада. Ученици разумеју основне одлике развоја српске средњовековне државе под династијом Немањића,	Основне одлике Европе у позном средњем веку, Најзначајније европске државе у позном средњем веку (Енглеска,Француска, Свето Римско царство,Венеција.); Основне културна и техничка достигнућа средњовековне Европе; Функционисање робно – новчане привреде и средњовековних градова; Утицај крсташких ратова на развој привреде и културе на Западу; -Развој српског народа и његовог окружења у позном средњем веку; Настанак државе Немањића; Српска средњовековна култура; Личности из српске средњовековне	Рад натексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,	ИС.1.1.1 ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7 ИС.1.1.8. ИС.1.1.9 ИС.1.1.10. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.1.7.	ИС.2.1.2. ИС.2.1.3 ИС.2.1.4. ИС.2.1.5 ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.3 ИС.2.2.4.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4 ИС.3.1.5. ИС.3.2.1. ИС.3.2.2. ИС.3.2.4. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.

	-имају знање о најзначајнијим владарима државе Немањића Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Урош, Милутин, Душан, -знају битне године националне историје средњег века, -знају како су функционисале држава и црква и какав је био њихов однос -уче нове појмове – аутокефалност, -знају значајне одлике српске средњовековне културе, знају за историјске изворе тог периода – Номоканон, Душанов законик, -разликују народну традицију и историјске чињенице, -увиђају значај архива у изучавању историје	прошлости; Настанак и значај Дубровника за изучавање историје српског средњег века;				
4.ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ БЕКУ	Ученици знају основне одлике развоја Европе у периоду 15 до 18 века -знају шта је то модерно доба и које специфичности овог периода, -увиђају битне одлике развоја капитализма и значај	Основне одлике развоја Европе и света од краја 15. до краја 18. века, Одређивање временских и просторних одредница новог века; Битне	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7 ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10 ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4.	ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6 ИС.2.2.1. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.

	великих географских открића за његов развој – доношење велике количине злата из прекоокеанских земаља. -разумеју значај културно – технолошког напретка који је неопходан за географска открића, -знају најистакнутије уметнике који су обележили доба хуманизма и ренесансе – Леонардо, Донатело, Петрарка, Бокачо... -Ученици препознају значај реформације за савремени изглед Европе и света, владају кључним појмовима – папска була, индулгенције, опроштајнице... -разумеју појам апсолутизам и просвећени апсолутизам -знају имена владара епохе апсолутизма. ченици разумеју основне одлике Османског друштва и начин функционисања државног апарата -појмови који ученици владају: спахилик, спахија, јаничар, ферман, харач,	одлика развитака капиталистичког друштва; Најзначајније европске државе у новом веку; Културни и научно – техничка достигнућа Европе у новом веку и велика географска открића; Појава хуманизма и Ренесансе; Реформација и Противреформација; апсолутистичке монархије; Српски народ под страном влашћу од 16-18. Века; Сеобе Срба; Пећка патријаршија; Хајдуци и ускоци;				
--	---	---	--	--	--	--

	влашке привилегије, Војна крајина -Ученици знају да објасне тешкоће положаја Српског народа било под аустријском било под турском влашћу -Ученици разумеју значај српске цркве и обнављање Пећке патријаршије Разумеју улогу и интерес Мехмед паша Соколовића у обнови Пећке патријаршије. -разумеју привилегије и повластице које је имао српски народ под страном влашћу, -разумеју значај сеоба Срба за увећање српског етничког простора и стварање српског грађанског друштва. друштво).					
--	--	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

1. ОСНОВНИ НИВО

1.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице

ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода

ИС.1.1.3. знаподелунапраисторију и историју

ИС.1.1.4. умедаодредикојемвекуприпадајуважногдинеизпрошлости

ИС.1.1.5. умедаодредикојемисторијскомпериодуприпадајуважногдинеизпрошлости

ИС.1.1.6. препознајезначењеосновнихпојмоваизисторијецивилизације

ИС.1.1.7. именујенајважнијепојавеизнационалнеисторије

ИС.1.1.8. именујенајважнијепојавеизопштеисторије

ИС.1.1.9. знанакојемпросторусусеодиграленајважнијепојаве и догађајиизнационалне и општеисторије

ИС 1.1.10. умеданаведеузроке и последиценајважнијихпојаваизпрошлости

1.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.1.2.1. препознајенаосновукарактеристичнихисторијскихизвора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којојисторијскојпојави, догађају и личностијереч

ИС.1.2.2.препознајеразликуизмеђутекстуалногисторијскогизвора и другихтекстовапознатихученику, којиговоре о истимисторијскимпојавама

ИС.1.2.3. препознаједноставне и карактеристичнеисторијскеинформациједате у формислике

ИС.1.2.4. умедапрочитаједноставне и карактеристичнеисторијскеинформациједате у формиисторијскекарте у којојјенаведеналегенда

ИС.1.2.5. умедапрочитаједноставне и карактеристичнеисторијскеинформациједате у форми табеле

ИС.1.2.6. умедапрочитаједноставне и карактеристичнеисторијскеинформациједате у форми графика

ИС.1.2.7. зна даистеисторијскепојавемогуразличитодасетумаче

ИС.1.2.8. препознајеразличитатумачењаистеисторијскепојавенаједноставнимпримерима

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.2.1.1. умедаповежеличност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје

ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

2.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности јеречна основа садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену јеречна основа карактеристичних сликовних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или саког географског простора потиче историјски извор када јетекст изворанепознатученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. умеда одреди уга огледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора којима се говори о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

3. НАПРЕДНИ НИВО

3.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.3.1.1. умеда примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди коју деценију и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.2. у ИС.3.1.6. умеда закључити зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

3.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.3.2.1. умеда извршити селекцију историјских извора међа објаснити специфичност важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.4. разумна која начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

ИС.3.1.5. разумна како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.2.2. умеда анализирати и проценити релевантност историјског извора

ИС.3.2.3. умеда прочитати историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу анализе и процени ближе хронолошко порекло извора)

ИС.3.2.4. у меда одредина основу анализе историјског извора контекст у којем јена стао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контексти извора)

ИС.3.2.5. у меда пв историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графика и закључује о појави)

ИС.3.2.6. у меда из двојразлике и сличности у тумачењима и изворима којима се односе на историјску појаву

ИС.3.2.7. у меда изразистав и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Утврђивање	Систематизација
1. УВОД	5	3	2	-
2. ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	21	10	10	1
3. ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	26	13	12	1
4. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ	18	9	9	2
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	72	35	33	4

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

ГЕОГРАФИЈА –наставник показује на географској или историјској карти територије тј. државе о којима се учи на часу.

ЛИКОВНА КУЛТУРА – ученици се упознају са ликовним стварањем у средњем и новом веку (арабеске - слике у облику геометријских шара у дамијама,развој арабљанске културе у Азији и Европи(маварска култура у Шпанији),најзначајније грађевине арабљанске културе (Алхамбра у Шпанији, каба у Меки...); развој архитектуре и најзначајније грађевине у западној Европи (Романика и Готика), цркве,катедрале,палате...;развој архитектуре и сликарства у Византијској културној области – фреске,иконе, најзначајније грађевине ,цркве,манастири ; појава хуманизма и ренесансе и најпознатији сликари и вајари из ове епохе,као и упознавање са њиховим најзначајнијим делима.

МУЗИЧКА КУЛТУРА- ученици се упознају са музичким инструментима и песмама у средњем веку- трубадури,инструменти у средњем веку,песме појава хуманизма и ренесансе и најпознатији музичари из ове епохе

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ- ученици се упознају са врстама књижевних дела који су настајали у средњем веку (басне, епови, житија,летописи,анали...,), најзначајнији писци средњовековних дела, начин на који су се преписивале књиге и који материјали су коришћени за писање књига; појава хуманизма и ренесансе и најпознатији књижевници из ове епохе.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ- ученици се упознају са са одржавањем личне хигијене и здравља у средњем веку

ФИЗИКА- ученици се упознају са највећим научницима из ове области у средњем веку(утицај арабљана и њихови научници); појава хуманизма и ренесансе и најпознатији научници из ове епохе (Ђордано Бруно,Исак Њутн, Галилео Галилеј..)

МАТЕМАТИКА- ученици се упознају са највећим научницима из ове области и њиховим делима у средњем веку; појава хуманизма и ренесансе и најпознатиј и научници из ове епохе.

БИОЛОГИЈА- ученици се упознају са најпознатијим научницима из ове области

ВЕРСКА НАСТАВА- ученици се упознају са веровањема у средњем веку(културне области – подударају се са вером: западноевропска културна област,византијска културна област и арабљанска културна област) ;утицајем вере ;настанак, развој и ширење протестантизма(узрока настанка,ширење протестантизма- Швајцарска- калвинисти, Француска – хугеноти, Енглеска- англикаци); верски сукоби у Европи- Тридесетогодишњи рат 1618-1648.године.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

1. компетенција за учење
2. одговорно учешће у демократском друштву
3. естетичка
4. комуникација

5. одговоран однос према околини
6. одговоран однос према здрављу
7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву
8. рад са подацима и информацијама
9. решавање проблема
10. сарадња
11. дигитална компетенција

...

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

ДОПУНСКА НАСТАВА из ИСТОРИЈЕ, шести разред

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ: разумевање појма "средњи век", временских и просторних одредница средњег века и одлика феудалног друштва, познавање историјских извора за средњи век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских **извора**

Задаци: разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода
разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег века; упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; коришћење историјских карата за период средњег века ; подстицање ученика на коришћење историјских извора; развијање критичког односа према историјским изворима

Оперативни задаци:

разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода; разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе ; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег

века;уознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе;уознавање културног наслеђа Срба у средњем веку;коришћење историјских карата за период средњег века ;подстицање ученика на коришћење историјских извора;развијање критичког односа према историјским изворима

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – **ИСТОРИЈА**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1.УВОД	разумевање појма средњи век, временских и просторних одредница средњег века и одлика феудалног друштва, познавање историјских извора за средњи век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских извора	1	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,
2. ЕВРОПА,СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	разумевање основних одлика феудалног друштва, стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе и њиховом настанку после Велике сеобе народа, значај формирања Франачке државе, стицање знања о историји Византије и улози хришћанства, разумевање основних одлика ислама и арепских држава у раном средњем веку, сличности и разлике између арапског, византијског и западноевропског типа феудалне државе, разумевање улоге религије у друштву средњег века. Стицање знања о прапостојбини Словена, коришћење карте, појмови - Карпати, Дњепар, Балтичко море; разумевање узрока сеобе Словена. Размување односа Словена и строседеоца на Балкану, као и новопридошлих племена -	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	Бугара и Мађара. Срби и њихово окружење - Авари, Франци и Византија, стицање знања о српским средњовековним државама, стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у националној историји. Разумевање значаја покрштавања Словена за развој писмености и културе, познавање основних појмова и личности - Великоморавска, Ћирило, Методије, глаголица, ћирилица, Климент, Наум, Охрид, Брижински споменици. Подстицање ученика на коришћење историјских извора, развијање критичког односа према историјским изворима.		
3.ЕВРОПА,СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	разумевање основних одлика Европе у позном средњем веку, упознавање најзначајнијих европских држава у позном средњем веку, упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе, разумевање функционисања робно – новчане привреде и средњовековних градова, утицај крсташких ратова на развој привреде и културе на Западу, и коришћење историјских карата за период средњег века. Разумевање особености развитка српског народа и његовог окружења у позном средњем веку; Стицање знања о држави Немањића, упознавање српске средњовековне културе, стицање знања о личностима из српске средњовековне прошлости и коришћење историјских карата и извора, значај Дубровника за изучавање историје српског средњег века. Разумевање основних одлика	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	борбе српског народа против османлијских освајача, упознавање друштва и државе Турака Османлија, стицање знања о Моравској Србији, кнезу Лазару, деспоту Стефану Лазаревићу, Босни и краљу Твртку као и другим околним земљама у доба османлијских освајања, стицање знања о личностима из времена османлијских освајања, коришћење историјских карата, упућивање на коришћење различитих историјских извора.		
4. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ	разумевање основних одлика развитка Европе и света од краја 15. до краја 18. века, схватање временских и просторних одредница новог века, схватање битних одлика развитка капиталистичког друштва, стицање знања о најзначајнијим европским државама у новом веку, упознавање културних и научно – техничких достигнућа Европе у новом веку и значаја великих географских открића, разумевање појмова хуманизма и ренесансе, реформације и противреформације, схватање појмоа апсолутизам. Разумевање положаја српског народа под страном влашћу од 16. до 18. века стицање знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу, стицање знања о личностима које су обележиле националну историју новог века, коришћење историјских карата	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,
Укупно		7	

ДОДАТНА НАСТАВА ИЗ ИСТОРИЈЕ, шести разред

Годишњи фонд часова: 36

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ: разумевање појма "средњи век", временских и просторних одредница средњег века и одлика феудалног друштва, познавање историјских извора за средњи век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских извора

Задаци: разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода
разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег века; упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; коришћење историјских карата за период средњег века ; подстицање ученика на коришћење историјских извора; развијање критичког односа према историјским изворима

Оперативни задаци:

разумевање појма „средњи век“ и основних одлика тог историјског периода; разумевање основних одлика феудалног друштва; стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе ; стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји; стицање знања о српским средњовековним државама; разумевање улоге религије у друштву средег века; упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе; упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку; коришћење историјских карата за период средњег века ; подстицање ученика на коришћење историјских извора; развијање критичког односа према историјским изворима

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОДАТНА НАСТАВА – ИСТОРИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. УВОД	разумевање појма средњи век, временских и просторних одредница средњег века и одлика	1	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	феудалног друштва, познавање историјских извора за средњи век, упућивање ученика на коришћење различитих историјских извора		
2. ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	разумевање основних одлика феудалног друштва, стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе и њиховом настанку после Велике сеобе народа, значај формирања Франачке државе, стицање знања о историји Византије и улози хришћанства, разумевање основних одлика ислама и арапских држава у раном средњем веку, сличности и разлике између арапског, византијског и западноевропског типа феудалне државе, разумевање улоге религије у друштву средњег века. стицање знања о прапостојбини Словена, коришћење карте, појмови - Карпати, Дњепар, Балтичко море; разумевање узрока сеобе Словена. Разумевање односа Словена и строседеоца на Балкану, као и новопридошлих племена - Бугара и Мађара. Срби и њихово окружење - Авари, Франци и	2	Рад на тексту, монолошка, дијалошка, Индивидуални, фронтални,

	Византија, стицање знања о српским средњовековним државама, стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у националној историји. Разумевање значаја покрштавања Словена за развој писмености и културе, познавање основних појмова и личности - Великоморавска, Ћирило, Методије, глагољица, ћирилица, Климент, Наум, Охрид, Брижински споменици. подстицање ученика на коришћење историјских извора, развијање критичког односа према историјским изворима.		
3.ЕВРОПА,СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	разумевање основних одлика Европе у позном средњем веку, упознавање најзначајнијих европских држава у позном средњем веку, упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе, разумевање функционисања робно – новчане привреде и средњовековних градова, утицај крсташких ратова на развој привреде и културе на Западу, и коришћење историјских карата за период	2	Рад на тексту, монолошка, дијалогска, Индивидуални, фронтални,

	средњег века. разумевање особености развита српског народа и његовог окужења у позном средњем веку; Стицање знања о држави Немањића, упознавање српске средњовековне културе, стицање знања о личностима из српске средњовековне прошлости и коришћење историјских карата и извора, значај Дубровника за изучавање историје српског средњег века. разумевање основних одлика борбе српског народа против османлијских освајача, упознавање друштва и државе Турака Османлија, стицање знања о Моравској Србији, кнезу Лазару, деспоту Стефану Лазаревићу, Босни и краљу Твртку као и другим околним земљама у доба османлијских освајања, стицање знања о личностима из времена османлијских освајања, коришћење историјских карата, упућивање на коришћење различитих историјских извора		
4. ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ	разумевање основних одлика развита Европе и света од краја	2	Рад на тексту, монолошка, дијалогска, Индивидуални,

	15. до краја 18. века, схватање временских и просторних одредница новог века, схватање битних одлика развитка капиталистичког друштва, стицање знања о најзначајнијим европским државама у новом веку, упознавање културних и научно – техничких достигнућа Европе у новом веку и значаја великих географских открића, разумевање појмова хуманизма и ренесансе, реформације и противреформације, схватање појмоа апсолутизам. разумевање положаја српског народа под страном влашћу од 16. до 18. века стицање знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу, стицање знања о личностима које су обележиле националну историју новог века, коришћење историјских карата		фронтални,
Укупно		7	

ГЕОГРАФИЈА

ГОДИШЊИ ФОНД:72

Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природногеографским, демографским, насеобинским, политичкогеографским, економскогеографским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	– Успоставља везе између физичкогеографских и друштвеногеографских објеката, појава и процеса;	Друштвена географија, предмет проучавања и подела		Скраћенице		
ГЕОГРАФСКА КАРТА	– одређује математичкогеографски положај на Земљи; – анализира, чита и тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе;	Географска/картографска мрежа Географска ширина и географска дужина, часовне зоне Појам карте и њен развој кроз историју Елементи карте (математички, географски и допунски) Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти	Методе: илустративно-демонстративне, метода експеримента, дијалогске, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних садржаја користиће се карта света, карта Европе,	ГЕ.1.1.1 ГЕ.1.1.2 ГЕ.1.1.3	ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2 ГЕ.2.1.3 ГЕ.2.1.4.	ГЕ.3.1.1.

		Подела карата према садржају и величини размера Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи.	топографске карте, тематске географске карте, географска читанка, атлас, глобус, илустративни материјал, двд...			
СТАНОВНИШТВО	– доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора; – анализира компоненте популационе динамике и њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света; – анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група;	Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву Број и распоред становништва на Земљи Природно кретање становништва Миграције становништва Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету	илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних садржаја користиће се карта света, карта Европе, географске карте, географска читанка, атлас, глобус, статистички подаци, графикони и други илустративни материјал, двд...	ГЕ.1.3.1.	ГЕ.2.3.1.	ГЕ.3.3.1
НАСЕЉА	– анализира географски положај насеља;	Појам и настанак првих насеља	илустративно-демонстративне, методе	ГЕ.1.3.1.	ГЕ.2.1.2 -	ГЕ.3.3.1

	– објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету; – доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима;	Положај и географски размештај насеља Величина и функције насеља Типови насеља Урбанизација Град – унутрашња структура и односи са околним простором Село и рурални процеси	експеримента, дијалошке, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних садржаја користиће се карта света, карта Европе, географске карте, географска читанка, атлас, фотографије и други илустративни материјал, двд...		ГЕ.2.1.3.	
ПРИВРЕДА	– уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;	Привреда, привредне делатности и сектори привреде Пољопривреда и географски простор Индустрија и географски простор Саобраћај, туризам и географски простор Ванпривредне делатности Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету Концепт одрживог развоја	илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних садржаја користиће се карта света, карта Европе, географске карте, географска читанка, атлас, глобус, илустративни материјал,	ГЕ.1.3.2	ГЕ.2.1.2 – ГЕ.2.1.3.	ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.2.2.

			ДВД...			
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИ ОНИ ПРОЦЕСИ	– објасни политичко-географску структуру државе; – представи процесе који су довели до формирања савремене политичкогеографске карте света;	Појам и настанак првих држава Географски положај државе Величина и компактност територије државе Појам и функција државних граница Главни град Облик владавине Политичкогеографска карта Европе после Другог светског рата Политичкогеографска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови Интеграциони процеси	илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних садржаја користиће се карта света, карта Европе, географске карте, географска читанка, атлас, глобус, илустративни материјал, двд, ..	ГЕ.1.1.3.	ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.3.2	ГЕ.3.2.2. ГЕ.3.4.2.
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	– објасни како се издвајају географске регије; - илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе	Географске регије и регионална географија Положај и границе Европе Природне карактеристике Европе Становништво Европе Насеља Европе. Привреда Европе Географске регије Европе	илустративно-демонстративне, методе експеримента, дијалошке, монолошке, компаративне, посматрање, и друге. Облици наставног рада који ће се користити су: фронтални, групни, индивидуални, рад у пару, комбиновани. При обради наставних	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2.	ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2.	ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.

			садржаја користиће се карта света, карта Европе, географске карте, географска читанка, атлас, глобус, илустративни материјал, DVD...			
--	--	--	--	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

Од ученика се очекује да на крају шестог разреда на **основном** нивоу:

Област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

ГЕ.1.1.1.- разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања;

ГЕ.1.1.2.- наводи и описује начине представљања Земљине површине на глобусу и географској карти;

ГЕ.1.1.3.- препознаје и чита географске и допунске елементе карте;

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.1.2.3.-именује Земљине сфере и препознаје њихове основне одлике.

Област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.1.3.1.- познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2.-дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

Област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.1.4.1.– препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе

Од ученика се очекује да на крају шестог разреда на **средњем** нивоу:

Област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

ГЕ.2.1.1.- одређује стране света у простору и на географској карти;

ГЕ.2.1.2. - одређује положај места и тачака на географској карти;

ГЕ.2.1.3. - препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4.- приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)

Област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва(природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (ЕУ, УНИЦЕФ, УН, УНЕСКО, ФАО, Црвени крст)

Област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике државе и наводи њене географске регије

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике Европе и наводи њене географске регије

Од ученика се очекује да на крају шестог разреда на **напредном** нивоу:

Област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте.

Област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитостиу географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

Област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

Област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: историја, биологија, математика, верска настава, грађанско васпитање, ликовна култура, информатика и рачунарство

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања
ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА	2	1	1
ГЕОГРАФСКА КАРТА	8	5	3
СТАНОВНИШТВО	8	5	3
НАСЕЉА	8	5	3
ПРИВРЕДА	16	9	7
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ	10	6	4
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	20	10	10
УКУПНО	72	41	31

ДОПУНСКА НАСТАВА, Географија

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе: Циљ је да се омогући ученицима који теже усвајају и савладавају редовну наставу, да се лакше укључе у редован образовно- васпитни процес, да се код њих развије упорност и самосталност у раду

Задаци су:

- Оспособљавање ученика да савладају основне географске појмове, ради лакшег уклапања у редовну наставу
- Омогућавање ученицима да на што лакши начин надокнаде и усвоје појмове које су пропустили због краћег или дужег одсуствовања са редовне наставе
- Омогућити ученицима да овладају различитим техникама учења географског садржаја ради развијања самосталности у учењу

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – Географија

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ГЕОГРАФСКА КАРТА	Савладати основно читање и коришћење географске карте	2	Очигледне методе, посматрање,
СТАНОВНИШТВО	Савладати основне географске појмове: г. насељености, природни прираштај, миграције	2	Очигледне методе, посматрање,
НАСЕЉА	Савладати основне географске појмове: тип насеља, положај и функције насеља	1	Очигледне методе, посматрање, излет
ПРИВРЕДА	Савладати основне географске појмове привреде: подела делатности на секторе и препознавање занимања по секторима	1	посматрање, излет
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСЕ	Савладати основне географске појмове везане за ову област: симболи и границе држава и интеграције	1	Гледање филма
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	Савладати основне географске појмове: границе Европе, регије, основне природне и друштвене одлике континента	2	Помоћу карте учити и препознати основне појмове

ДОДАТНА НАСТАВА, Географија

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Циљ додатне наставе географије јесте проширивање и продубљивање знања ученика који су на редовним часовима показали висок ниво интересовања за географију, лакоћу савладавања градива, затим развијање способности и вештина тих ученика, а самим тим још већу мотивисаност и такмичарски дух.

Задаци су:

- Разумевање значаја географије у савременом животу
- Оспособљавање ученика за самосталан истраживачки рад и овладавање основним научним методама
- Развијање аналитичког и критичког мишљења
- Стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријска знања и експериментално искуство у решавању проблема

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОДАТНА НАСТАВА – Географија

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ГЕОГРАФСКА КАРТА	разумевање географских садржаја и повезивање са свакодневним животом	1	Вежба коришћења карата различитог размера и оријентисање помоћу катре
СТАНОВНИШТВО	развијање аналитичког и критичког мишљења	1	Примери различите популационе политике и ефекти
НАСЕЉА	разумевање географских садржаја и повезивање са свакодневним животом	1	Посматрање, излет
ПРИВРЕДА	развијање аналитичког и критичког мишљења	2	Уочавање везе природна богатства-развијеност државе-заступљеност по секторима, излет
ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ	разумевање географских	1	Разговор

ПРОЦЕСЕ	садржаја и повезивање са свакодневним животом		
ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	разумевање географских садржаја и повезивање са свакодневним животом	3	Помоћу карте проширити постојећа знања

ФИЗИКА, шести разред

ГОДИШЊИ ФОНД: 72

- **Циљ:** Општи циљ наставе физике јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање о форме основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.
- **Задачи:** Развијање функционалне писмености, упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици, разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона, развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања, развијање логичког и апстрактног мишљења, схватање смисла и метода остваривања експеримената значаја мерења, решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја, развијање способности за примену знања из физике, схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине, развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи.
- **Оперативни задаци:** Ученик треба да кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања, уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина, метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометром, мензура, вага, динамометар, само упозна појам грешке и значај релативне грешке а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената, користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa..., усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања, на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером, усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих, уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремене, усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредн и ниво
1.Увод у физику	-стекне појам о начину како физика истражује природу – зна да разликује појмове физичких тела од супстанција од којих се састоје тела	Физика као природна наука -методе истраживања у физици -Улога физике у савременом свету	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ 1.4.2		
2.Кретање	– зна врсте кретања и описује их помоћу појмова и физичких величина – зна математичку зависност брзине и уме да је израчуна – користи јединицу за брзину у SI систему: m/s – уме да измери и израчуна сталну брзину – разликује временски тренутак од временског интервала – користи јединице SI система набројаних физичких величина (m, s, ...)	- Кретање у свакодневном животу - Путања, пређени пут и време - Брзина правац и смер кретања, векторски карактер брзине - Подела кретања према облику путање и брзини тела - Брзина равномерног праволинијског кретања - Одређивање пређеног пута и времена при равномерно праволинијском кретању - Променљиво праволинијско кретање	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ .1.2.1.; ФИ. 1.2.2.; ФИ. 1.2.3; ФИ.1.4.3.; ФИ.1.4.4	ФИ.2.2.2.; ФИ.2.4.1; ФИ.2.6.1; ФИ.2.6.2; ФИ.2.6.3; ФИ.2.7.1	ФИ.3.4.1; ФИ.3.7.1.; ФИ.3.7.2;
3.Сила	– на основу појма узајамног деловања тела (одбијања,	- Узајамно деловање два тела у непосредном	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ.1.1.1; ФИ.1.1.2	ФИ.2.1.1.; ФИ.2.1.2.;	ФИ. 3.7.1;

	привлачења, деформација, промене кретања) схвати силу као меру узајамног деловања тела, која се мери динамометром – уме да измери силу динамометром – користи јединицу силе у SI систему: N – зна да је сила векторска величина	додиру - Трење и отпор средине при релативном кретању тела у непосредном додиру - Узајамно деловање тела који нису у непосредном додиру - Сила као мера узајамног деловања тела и векторски карактер силе - Слагање сила истог правца - Одређивање интензитета силе динамометром - Сила земљине тежине и тежине тела			ФИ.2.4.1; ФИ.2.4.3.; ФИ.2.6.1; ФИ.2.6.2; ФИ.2.6.3; ФИ.2.7.1.	ФИ.3.7.2
4. Мерење	– зна које су основне физичке величине и њихове мерне јединице – да повеже физичке величине са одговарајућим мерним јединицама – овлада мерењем следећих физичких величина: дужине, времена и запремине – уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина лењиром, мерном траком, нонијусом, хронометром, мензуром	- Међународни систем мера, основне и изведене физичке величине и мерне јединице - Мерила и мерни инструменти. Директно и индиректно мерење - Појам средње вредности и грешке при директним мерењима	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ.1.4.1. ; ФИ.1.4.2; ФИ.1.4.3. ; ФИ.1.4.5; ФИ.1.4.6. ; ФИ.1.7.1; ФИ.1.7.2	ФИ.2.4.1; ФИ.2.4.2. ; ФИ.2.4.3. ; ФИ.2.4.4. ; ФИ.2.7.3	ФИ.3.3.3. ; ФИ.3.4.1; ФИ.3.4.3. ; ФИ.3.7.1. ; ФИ.3.7.2.

5. Маса и густина	– добије представу о маси као карактеристици физичког тела при узајамном деловању тела, да зна да се маса тела мери вагом и да је адитивна величина – уме помоћу дефиниционих формула да израчуна бројне вредности густине – уме да одреди густину чврстих тела и течности мерењем масе и запремине – зна јединице масе и густине у SI систему: kg, kg/m³	- Инертност тела и закон инерције - Маса тела - Маса и тежина као различити појмови - Мерење масе тела вагом - Густина тела - Плућање тела и средња густина - Одређивање густине чврстих тела - Одреживање густине течности	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ.1.4.1; ФИ.1.4.3; ФИ.1.4.5; ФИ.1.4.6	ФИ.2.1.1.; ФИ.2.1.5; ФИ.2.4.1; ФИ.2.6.1.	ФИ.3.4.1.; ФИ.3.7.1; ФИ.3.7.2.
6. Притисак	– одреди притисак чврстих тела мерењем и израчунавањем – користи јединицу притиска у SI систему: Pa – схвати преношење притиска у течностима и гасовима – разуме Паскалов закон – разуме атмосферски притисак	- Притисак чврстих тела - Притисак у мирној течности - Спојени судови - Атмосферски притисак - Торичелијев оглед и барометри - Паскалов закон и његова примена	Поступност, очигледност, индуктивни приступ	ФИ.1.1.3; ФИ.1.4.2.; ФИ.1.4.3.	ФИ.2.1.6.; ФИ.2.4.1.; ФИ.2.4.3.; ФИ.2.6.1.	ФИ.3.1.3.; ФИ.3.1.4.

Значење стандарда (легенда):

ФИ.1.1.1. Уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно.

ФИ.1.1.2. Уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе.

ФИ.1.1.3. Разуме принцип спојених судова.

ФИ.1.2.1. Уме да препозна врсту кретања према облику путање.

ФИ.1.2.2. Уме да препозна равномерно кретање.

ФИ.1.2.3 Уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине.

ФИ.1.4.1. Уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока.
 ФИ.1.4.2. Уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена
 ФИ.1.4.3. Зна да користи основе јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време.
 ФИ.1.4.4. Уме да препозна јединице за брзину
 ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака
 ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време
 ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији
 ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији
 ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције
 ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска
 ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине
 ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида
 ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују
 ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке
 ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону
 ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре
 ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута
 ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност
 ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу
 ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина
 ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења
 ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству
 ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи
 ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима
 ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система
 ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења
 ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења
 ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова утврђивања	Лабараторијске вежбе
Увод у физику	2	2		
Кретање	14	7	7	0
Сила	14	6	8	0
Мерење	15	4	4	7
Маса и Густина	15	5	7	3
Притисак	12	5	6	1
УКУПНО	72	29	32	11

Наставна тема	Провера остварености обр. стандарда
Увод	/
Кретање	Усмена провера знања, писмена провера знања, извођење демнострационих огледа, оцена активности на часу, домаћи задаци
Сила	Усмена провера знања, писмена провера знања, извођење демнострационих огледа, оцена активности на часу, домаћи задаци
Мерење	Усмена провера знања, писмена провера знања, извођење демнострационих огледа, оцена активности на часу, домаћи задаци, извођење лабораторијских вежби
Маса и густина	Усмена провера знања, писмена провера знања, извођење демнострационих огледа, оцена активности на часу, домаћи задаци, извођење лабораторијских вежби
Притисак	Усмена провера знања, писмена провера знања, извођење демнострационих огледа, оцена активности на часу, домаћи задаци, извођење лабораторијских вежби

Област/ тема	МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ	ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:
Увод	Биологија, Географија, Математика, Техника и технологија	бележење присуства ученика на часовима редовне и допунске наставе; - домаћи задаци; - усмено испитивање; - тестирање (писмено испитивање), - контролни задаци; - -ученички радови и продукти ученичких активности; - -разговор са ученицима; - -посматрање и стално праћење активности ученика.
Кретање	Математика, Техника и технологија, Географија, историја, Ликовна култура	
Сила	Математика, Географија, Ликовна култура,	
Мерење	Математика, Техника и технологија, Ликовна култура,	
Маса и густина	Математика	
Притисак	Математика, Техника и технологија, Географија, Ликовна култура	

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ТЕМА					
	Увод у физику	Кретање	Сила	Мерење	Маса и густина	Притисак
Компетенција за учење	+	+	+	+	+	+
Одговорно учешће у демократском друштву	+					
Естетичка компетенција		+		+		
Комуникација	+	+	+	+	+	+
Одговоран однос према околини				+		
Одговоран однос према здрављу						+
Предузимљивост и оријентација ка предузетништву		+		+	+	+
Рад са подацима и информацијама		+	+	+	+	+
Решавање проблема		+	+	+	+	+
Сарадња	+	+	+	+	+	+
Дигитална компетенција					+	

ДОПУНСКА НАСТАВА, Физика, шести разред

Годишњи фонд часова: 18

Циљеви и задаци допунске наставе: Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе и учења у шестом разреду.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – Физика

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Кретање	Ученик би требало да успешно разликује врсте кретања на основу облика путање и да препозна равномерно кретање. Да зна да препозна јединицу за брзину. Да савлада израчунавање средње брзине, пређеног пута или времена.	4	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Мерење	Ученик би требало да успешно савлада коришћење мерила и мерних инструмената за дужину и време. Да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока. Да зна да користи основне јединице за дужину, површину, запремину и време.	5	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Маса и густина	Ученик би требало да успешно зна да користи основну јединицу за масу, уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI система (тону), да користи префиксе, да разуме и примењује концепт густине.	4	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Притисак	Ученик би требало да успешно разуме принцип спојених судова и зна да хидростатички притисак зависи од густине стуба флуида.	5	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Укупно		18	

ДОДАТНА НАСТАВА, ФИЗИКА, шести разред

Годишњи фонд часова:

Циљеви и задаци допунске наставе: Додатни рад обухвата садржаје који се надовезују на програм редовне наставе али се односе на

сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес. Додатни рад обухвата припрему за такмичење и/или активности у складу са утврђеним интересовањима ученика.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОДАТНА НАСТАВА – ФИЗИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Кретање	Ученик би требало да уме да примени однос између физичких величина које описују равномерно праволинијско кретање, да зна таблично и графично да приказе зависност пређеног пута од времена и брзине од времена.	7	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Мерење	Ученик би требало да зна шта је грешка мерења, да одреди апсолутну и реалативну грешку	4	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Маса и густина	Ученик би требало да разуме и примењује концепт густине	4	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Притисак	Ученик би требало да зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи, разуме и примењује концепт притиска у флуидима.	3	Поступност, очигледност и индуктивни приступ
Укупно		18	

МАТЕМАТИКА, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД:144

Циљ: Циљ учења математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	Ученик ће бити у стању да: прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја; израчуна вредности једноставнијих бројевних израза; реши једноставан проблем из свакодневног живота	Појам негативног броја. Скуп целих бројева (Z). Цели бројеви на бројевној правој. Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Упоредивање целих бројева. Основне рачунске операције с целим бројевима и њихова својства.	Методе рада: Вербално-текстуална, дијалошка, демонстративна, решавање проблема, учење путем открића, илустративна Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни	МА.1.1.1 МА.1.1.3 МА.1.1.6	МА.2.1.1 МА.2.1.2	МА.3.1.3. МА.3.1.1.
ТРОУГАО	– класификује троуглове односно четвороуглове на основу њихових својстава; – конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова;	Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према	Методе рада: Вербално-текстуална, дијалошка, демонстративна, решавање проблема, учење путем открића, илустративна Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни	МА.1.3.2.	МА.2.3.2.	МА.3.3.1. МА.3.3.2.

	– уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; – утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности	угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице				
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	– прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); – одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; – израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; – реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну	Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$). Други део Координатни систем. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције	Вербално-текстуална, дијалогска, демонстративна, решавање проблема, учење путем открића, илустративна Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни	МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4.	МА.2.1.1. МА.2.1.4.	МА.3.1.1. МА.3.1.3

	једначину или неједначину; – примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; – прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); – тумачи податке приказане табелом и графички	и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност				
ЧЕТВОРОУГАО	конструира троугао, паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице и углови троуглова и четвороуглова и дијагонала четвороугла); – примени својства троуглова и четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима; – сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; – одреди центар описане и уписане кружнице троугла; – примењује особине централне и осне симетрије и трансације у једноставнијим задацима	Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла. Паралелограм. Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма. Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. Трапез. Особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид	Вербално-текстуална, дијалогска, демонстративна, решавање проблема, учење путем открића, илустративна Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни	МА.1.3.2.	МА.2.3.2.	МА.3.3.2.
ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА	израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или разложиву једнакост	Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних	вербално-текстуална, дијалогска, демонстративна, решавање проблема, учење путем открића, илустративна	МА.1.3.6. МА.1.4.1.		МА.3.3.2. МА.3.4.1.

		фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама.	Облици рада: Фронтални, индивидуални, групни			
--	--	---	---	--	--	--

Значење стандарда (легенда):

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ

МА.1.1.1.- чита и записује природне и целе бр.

МА.1.1.3.- упоређује по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА.1.1.6.- користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

МА.2.1.1.- упоређује по величини бројеве записане у различитим облицима

МА.2.1.2.- одређује супротан број и апсолутну вредност броја - израчунава вредност једноставнијег изрази са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА.3.1.3.- користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

МА.3.1.1.- одређује вредност сложенијег бројевног израза

ТРОУГАО

МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку;

МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу

МА.3.3.1.

МА.3.3.2.

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ

МА.1.1.1 прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе и рационалне).

МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА.1.1.3. упоређује по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно,

МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА.2.1.1. упоређује по величини бројеве записане у различитим облицима

МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

МА.3.1.1. одређује вредност сложенијег бројевног израза

МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

ЧЕТВОРОУГАО

МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку.

МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу

МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак.

ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА

МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

МА.1.4.1. користи одгова рајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова

ОБЛАСТ/ТЕМА	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова за остале типове часова
ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	22	9	13
ТРОУГАО	26	11	15
РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	55	18	37
ЧЕТВОРОУГАО	22	8	14
ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	19	6	13

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

Унутарпредметна,
Техника и технологија,
Физика,
Хемија,
Географија,
Ликовна култура

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Ученик развија:

- Компетенције за целоживотно учење;

- Комуникацију
- Дигиталну компетенцију
- Компетенцију за решавање проблема
- Компетенције за учење
- Компетенције за рад са подацима и садржајима
- Компетенције за сарадњу

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групу, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

ДОПУНСКА НАСТАВА, МАТЕМАТИКА, шести разред

Годишњи фонд часова: 18

Циљеви и задаци допунске наставе:

Допунски рад из математике организује се за поједине ученике или групе ученика који повремено или стално имају одређене тешкоће у учењу и не постижу задовољавајући успех. На тим часовима ће се обрађивати наставни садржаји у којима ученици заостају у раду.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА - ДОПУНСКА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1.Цели бројеви- сабирање и одузимање са одговарајућим једначинама и неједначинама	Да ученик усвоји појам целог броја, да зна да сабере и одузме два цела броја, да их упореди и да усвоји апсолутну вредност целог броја.	2	Дијалогска Илустративна Самостални рад Демонстративна

2. Троугао-општа својства	Да ученик савлада поделу троуглова према дужини страница и према угловима.	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
3. Множење и дељење целих бројева са одговарајућим једначинама и неједначинама	Да ученик савлада и уме да помножи и подели два цела броја и реши једноставнију једначину.	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
4. Подударност троуглова	Да савлада појам подударности троуглова и да наброји ставове подударности троуглова, да препозна подударне троуглове	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
5. Рационални бројеви-сабирање и одузимање	Да самостално ученик сабира и одузима рационалне бројеве, да зна да решава бројевни израз са сабирањем и одузимањем рационалних бројева.	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
6. Четвороугао- углови и конструкције	да се упознају са четвороуглом да успешно израчунавају спољашње и унутрашње углове четвороугла да се упознају са симетријом четвороугла да се упознају са паралелограмом, трапезом и њиховим својствима да успешно конструишу паралелограм и трапез да се упознају са конструкцијом трапеза да се упознају са делтоидом, његовим својствима и конструкцијом	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна Групни рад

7. Рационални бројеви- множење и дељење ; процентни рачун	да знају да множе рационалне бројеве да се упознају са својствима множења у скупу рационалних бројева да се упознају са множењем рационалних бројева у децималном запису да умеју да поделе два разломка да се упознају са дељењем рационалних бројева у децималном запису да решавају изразе у скупу рационалних бројева да знају да деле рационалне бројеве да успешно примењују својства множења рационалних бројева да се упознају са двојним разломком	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
8. Површина троугла и четвороугла	да се упознају са површинама паралелограма, ромба, правоугаоника и трапеца да успешно одређују површине различитих врста четвороуглова	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
9. Изрази, једначине и неједначине са рационалним бројевима	да решавају једначине са сабирањем и одузимањем у скупу рационалних бројева да решавају једначине са множењем и дељењем у скупу рационалних бројева	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
	Укупно:	18	

ДОДАТНА НАСТАВА, МАТЕМАТИКА, шести разред

Годишњи фонд часова: 18

Циљеви и задаци допунске наставе:

да ученици добију додатна појашњења из области које обрађују
да утврде претходно стечена знања
да заокруже целину тј. да успешно примењују стечена знања
да успешно решавају различите типове задатака из области као што су алгебра, геометрија итд.
да даље усавршавају своја стечена знања

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА - ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1.Цели бројеви- сабирање и одузимање са одговарајућим једначинама и неједначинама	Да ученик самостално решава сложеније проблемске задатке у скупу целих бројева са сабирањем и одузимањем Да решава сложене једначине и неједначине у скупу Z .	2	Дијалогска Илустративна Самостални рад Демонстративна
2. Троугао-општа својства	да се упознају са различитим врстама троугла схватају појам унутрашњег и спољашњег угла троугла да се упознају са угловима троугла и њиховим збиром да умеју уз помоћ лењира и шестара конструишу углове да се упознају са ставовима	2	Дијалогска Илустративна Самостални рад Демонстративна

	подударности троуглова схватају појам унутрашњег и спољашњег угла троугла да успешно одређују углове у троуглу у зависности од врсте троугла да се упознају са описаном и уписаном кружницом		
3. Множење и дељење целих бројева са одговарајућим једначинама и неједначинама	Да ученик самостално решава сложеније проблемске задатке у скупу целих бројева са множењем и дељењем Да решава сложене једначине и неједначине у скупу Z .	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
4. Подударност троуглова	да се упознају са ставовима подударности троуглова и да применом усвојених ставова подударности решавају сложене проблемске и задатке са доказима	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
5. Рационални бројеви-сабирање и одузимање	Да самостално решавају такмичарске задатке са применом стечених знања	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
6. Четвороугао- углови и конструкције	Да самостално конструишу задате углове и четвороуглове Да одређује непознати угао четвороугла Да решава такмичарске задатке	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
7. Рационални бројеви- множење и дељење ; процентни рачун	да решавају изразе у скупу рационалих бројева да знају да деле рационалне	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад

	бројеве да успешно примењују својства множења рационалних бројева да се упознају са двојним разломком да решавају сложеније изразе са свим операцијама у скупу рационалих бројева		Демонстративна
8. Површина троугла и четвороугла	Да на основу усвојених појмова и образаца и на бази самозакључивања решава сложене задатке –израчунава површине задате фигуре	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
9. Изрази, једначине и неједначине са рационалним бројевима	да решавају једначине са множењем и дељењем у скупу рационалних бројева да се упознају са појмом процента и његовом применом да успешно решавају неједначине са множењем и дељењем у скупу рационалних бројева	2	Дијалошка Илустративна Самостални рад Демонстративна
Укупно		18	

БИОЛОГИЈА, шести разред
ГОДИШЊИ ФОНД:72

Циљ: Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ		
				Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	– упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; – повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; – одреди положај органа човека и њихову улогу; – цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; – користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; – хумано поступа према организмима које истражује; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради	- Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. - Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. - Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. Удруживање ћелија у колоније. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. - Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање - Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. - Откриће ћелије и микроскопа. - Основна грађа ћелије	- У остваривању наставе потребно је подстицати истраживачки рад ученика основних сличности и разлика спољашње и унутрашње грађе и функционисања различитих живих бића, треба користити школски микроскоп, обрађивати примере из непосредног окружења и водити рачуна да се ученици хумано опходе према живим бићима које истражују -Достизање исхода је могуће кроз различите вежбе и практичне активности ученика као нпр. израда плаката (људско тело, упоредни преглед спољашње грађе: човек, један кичмењак, један бескичмењак, биљка, гљива), квиз (нпр. Чији су зуби?), мерење пулса при мировању и физичкој активности, испитивање тока воде кроз биљку, дисековање цвета, размножавање биљака	БИ.1.1.3. БИ.1.1.4. БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.1.2.7. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.1.6.3. БИ.1.6.4.	БИ.2.2.1. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5. БИ.2.2.6. БИ.2.6.1. БИ.2.6.3.	БИ.3.1.3. БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.3.

	података и приказу резултата. – табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	(мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије, хлоропласти). – -Разлика између бактеријске, и биљне и животињске ћелије. - Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези	семеном и пелцером, микроскопирање ћелија квасца/инфузоријума/самостално направљених препарата, употреба едукативних филмова (нпр. Живот у капи воде) итд			
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	- направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; - размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; - илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; - идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту; - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.	- Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. - Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. Антропогени фактор и облици загађења. - Угрожавање живих бића и њихова заштита.	-Знања и искуства ученика стечена у претходном разреду, треба проширити и надоградити појмовима:животна средина, популација, екосистем и еколошка ниша. -Теме се обрађују уз више вежби теренског типа. -ЗадациИстражи и прикажи могу да будупоказатељ у којој мери су ученици разумели основне еколошке појмове. Истраживање може да подразумева познат терен, литературу, нтернет. Важно је да се обезбеди час за презентовање резултата истраживања, као и да ученици сами процене квалитет и добију повратну информацију од наставника. Акценат треба ставити на односе рзмножавања када су у питању јединке исте популације и трофичке односе када су у питању јединке различитих популација. -Приликом обраде абиотичких фактора, не треба инсистирати на груписању већ пажњу усмерити на њихов утицај на раст и развиће.	БИ.1.1.2. БИ.1.1.5. БИ.1.2.5. БИ.1.2.7. БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.6. БИ.1.4.8. БИ. 1.5.7. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2.	БИ.2.1.4. БИ.2.3.6. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.3. БИ.2.4.7. БИ.2.4.8. БИ.2.5.4. БИ.2.6.1	БИ.3.1.5. БИ.3.3.6. БИ.3.4.7. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.4

	- табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени		- Антропогени фактор треба обрадити кроз различите облике загађења, без улажења у хемијске процесе јер ученици немају потребна знања из ове области - Требало би укључивати ученике у активности за заштиту животне средине, мотивисати их да предлажу акције и да на своје вршњаке делују личним примером.			
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	- користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата; - хумано поступа према организмима које истражује; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; - идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	- Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. - Пренос наследног материјала. - Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). - Индивидуална варијабилност. - Природна селекција на одабраним примерима. - Вештачка селекција. - Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	- Уводе се нови појмови- ген и ДНК (у једру или ван једра код прокариота), деобе телесних и полних ћелија, количина наследног материјала. - Индивидуалну варијабилност организама у популацији треба повезати са механизмом природне селекције, као еволуционим механизмом који доводи до адаптирања организама на условеживотне средине. - Потребно је подстицати ученике да сами пронађу примере о деловању природне селекције. За вештачку селекцију потребно је да ученици сами истраже које су биљке и животиње људи почели припитомљавати у прошлости и због чега. - Природну и вештачку селекцију треба реализовати кроз обраду и табеларно и графичко приказивање неколикоразличитих примера, са обавезним извођењем закључака.	БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.1.3.7. БИ.1.3.10. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2. БИ.1.6.3. БИ.1.6.4.	БИ.2.3.1. БИ.2.3.2. БИ.2.3.3. БИ.2.3.4. БИ.2.3.6. БИ.2.6.1 БИ.2.6.3	БИ.3.3.1. БИ.3.3.3. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6.

			- Потребно је ученике подстицати да истражују нове примере индивидуалне варијабилности и резултате прикажу одељењу			
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	– истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; – повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; – групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; – одреди положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; – користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. – табеларно и графички	Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећелијности). „Дрво живота“ (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). Организми без једра. Организми са једром. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота	- Основна идеја коју ученици треба да усвоје је да су сви организми који данас живе на Земљи потомци заједничког претка, који је био једноћелијски организам без формираног једра - Потребно је обрадити улогу ћелија без једра и ћелија са једром у појави вишећелијности. - При разврставању и груписању живог света, треба користити филогенетски приступ, односно заједничко порекло, принцип сродности и сличности. - Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота“ треба да има логички след, који произилази из знања о грађи ћелија	БИ.1.1.5. БИ.1.2.2. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.6.1	БИ.2.1.3. БИ.2.1.4. БИ.2.3.5.	БИ.3.3.5.

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; – разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени. - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна; - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени.	Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. Последице болести зависности – алкохолизам.	- У овој области акценат је на основним чињеницама о превенцији заразних болести, путевима преношења и спречавању ширења - Посебно треба обратити пажњу на антибиотике - Важан део ове области је упознавање са болестима зависности, нарочито алкохолизмом – Неопходно је подстаћи ученике да сами, уз употребу ИК технологија истражују ову област - Градиво на тему климатских промена обрадити у виду пројекта (радионице, филм и приредба) - Препорука је да се за обраду ових појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици у одговарајуће установе.	БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.12.	БИ.2.5.1. БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.2.5.4. БИ.2.5.5.	БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.3. БИ.3.5.6. БИ.3.5.7.
--------------------	---	--	--	---	---	---

ЗНАЧЕЊЕ СТАНДАРДА (ЛЕГЕНДА):

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА:

БИ. 1.1.3. – препознаје основне сличности и разлике у изгледу и поначању биљака и животиња

БИ.1.1.4. – уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих

БИ.1.2.1. – зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије

БИ.1.2.2. – зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих челија

БИ.1.2.3. – зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма

БИ.1.2.4. – познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси

БИ.1.2.5. – разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном

БИ.1.2.6. – разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)

БИ.1.2.7. – зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином

БИ.1.6.1. - уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)

БИ.1.6.2.- уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату

БИ.1.6.3. - зна како се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада

БИ.1.6.4. - уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

БИ.2.2.1. – разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)

БИ.2.2.2. – зна и упоређује сличности и разлике измеђи нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом систем органа.

БИ.2.2.3. – зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека.

БИ.2.2.4. – разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам.

БИ.2.2.5.- разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје.

БИ.2.2.6. – разуме да у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање.

БИ.2.6.1. - уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату

БИ.2.6.3. - уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата

БИ.3.1.3. – разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима.

БИ.3.2.1. – зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека.

БИ.3.2.2.- разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност.

БИ.3.2.3. – разуме узрок развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције.

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ:

БИ.1.1.2.- . разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима

БИ.1.1.5. - зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе

БИ.1.2.5. - разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном

БИ.1.2.7. - зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином

БИ.1.4.1. - препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште-биотоп, животна заједница-биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима

БИ.1.4.2. - препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације

БИ.1.4.6. - разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)

БИ.1.4.8. - зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења

БИ.1.5.7. - разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека

БИ.1.6.1. - уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)

БИ.1.6.2. - уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату

БИ.2.1.4. - уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме

БИ.2.3.6. - уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине

БИ.2.4.1. - употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи

- БИ.2.4.2. - зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова
- БИ.2.4.3. - уме на разноврсним примерима да одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране, и најважнија својства биоценоза и популација
- БИ.2.4.7. - зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини
- БИ.2.4.8. - разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије
- БИ.2.5.4. - зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека
- БИ.2.6.1. - уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату
- БИ.3.1.5. - уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама
- БИ.3.3.6. - разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста
- БИ.3.4.7. - познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета
- БИ.3.6.1. - разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података
- БИ.3.6.2. - уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата
- БИ.3.6.4. - разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА:

- БИ.1.3.1. - разуме да јединке једне врсте дају потомке исте врсте
- БИ.1.3.2. - зна основне појмове о процесу размножавања
- БИ.1.3.3. - зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал
- БИ.1.3.4. - зна за појам и основну улогу хромозома
- БИ.1.3.5. - зна основне принципе наслеђивања
- БИ.1.3.6. - зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују
- БИ.1.3.7. - зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће
- БИ.1.3.10. - . зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама
- БИ.1.6.1. - уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)
- БИ.1.6.2. - уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату
- БИ.1.6.3. - зна како се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада
- БИ.1.6.4. - уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

- БИ.2.3.1. - разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања;
- БИ.2.3.2. - разуме механизам настанка зигота
- БИ.2.3.3. - разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима
- БИ.2.3.4. - зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина
- БИ.2.3.6. - уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине
- БИ.2.6.1. - уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату
- БИ.2.6.3. - уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата
- БИ.3.3.1. - разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба
- БИ.3.3.3. - зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији;
- БИ.3.3.5. - разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције
- БИ.3.3.6. - разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста

ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА:

- БИ.1.1.5. - зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе
- БИ.1.2.2. - зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим се одељцима одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија
- БИ.1.3.8. - зна основне научне чињенице о еволуцији живота на земљи и етапе земљине историје
- БИ.1.3.9. - зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа
- БИ.1.6.1. - уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)
- БИ.2.1.3. - познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе
- БИ.2.1.4. - уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме
- БИ.2.3.5. - уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма
- БИ.3.3.5. - разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ:

- БИ.1.5.1. - зна основне мере за одржавање личне и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава

- БИ.1.5.2. - разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране
- БИ.1.5.4. - разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)
- БИ.1.5.7. - разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука итд) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човек
- БИ.1.5.8. - зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)
- БИ.1.5.12. - зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) непољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институције и стручњаци)
- БИ.2.5.1. - познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља
- БИ.2.5.2. - разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница
- БИ.2.5.3. - зна како се чува хранљива вредност хране
- БИ.2.5.4. - зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека
- БИ.2.5.5. - зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)
- БИ.3.5.1. - познаје узроке и физиолошке последице заразних болести
- БИ.3.5.2. - познаје основне принципе лечења заразних и других болести
- БИ.3.5.3. - разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране
- БИ.3.5.6. - разуме механизме поремећаја функције појединих органа
- БИ.3.5.7. - познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ:

Физичко и здравствено васпитање – Физичка активност и здравље

Информатика и рачунарство - ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа

Географија – одговорност човека према планети Земљи

Ликовна култура - цртање и обележавање

Српски језик и књижевност - писање есеја, извештаја

Математика – представљање група организама Веновим дијаграмом

Техника и технологија - израда кућица и хранилица за птице

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

Компетенција за учење
Рад са подацима и информацијама
Комуникација
Одговорно учешће у демократском друштву
Естетичка компетенција
Решавање проблема
Сарадња
Дигитална компетенција
Одговоран однос према околини
Одговоран однос према здрављу

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ:

- Иницијално тестирање
- Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика
- Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова
- Домаћи задатак
- лабораторијске вежбе
- проблемски задаци
- Писана провера
 - објективни тестови са допуњавањем кратких одговора
 - задаци са означавањем
 - задаци вишеструког избора
 - спаривање појмова
 - задаци есејског типа

ОБЛАСТ/ТЕМА	Обрада	Понављање	Вежбање	Провера	УКУПНО
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	15	10	9	2	36
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	8	3	4	1	16
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3	2	1	/	6
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	3	1	1	1	6
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	1	2	1	8
УКУПНО:	33	17	16	5	72

ДОПУНСКА НАСТАВА, БИОЛОГИЈА, шести разред

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Допунска настава се организује за све ученике који не усвоје потребан минимум захтева за одређени наставни предмет, односно слабије напредују у савладавању наставних садржаја из биологије. То су најчешће ученици који у току године имају недовољан успех из ових предмета, али је допунски рад намењен и ученицима који наилазе на различите тешкоће у учењу или често изостају са редовне наставе. Допунску наставу одликују диференцирани или индивидуални приступ учењу на овим часовима по потреби и ван њих. Могућа су одступања у броју часова или наставним садржајима, јер се допунски рад организује према потребама ученика.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-ДОПУНСКА НАСТАВА – **БИОЛОГИЈА**

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Јединство грађе и функције као основа живота	– једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље. Живот у воденој и копненој средини – изглед, прилагођености на начин жи	3	Ученик и наставник, усмени, цртеж, модел, жива природа
Наслеђивање и еволуција	-податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке	3	Ученик и наставник, усмени, цртеж, модел, жива природа
Човек и здравље	– идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања. Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напици	3	Ученик и наставник, усмени, цртеж, модел, жива природа
Укупно		9	

ДОДАТНА НАСТАВА, БИОЛОГИЈА, шести разред

Годишњи фонд часова: 9

Циљеви и задаци додатне наставе:

Циљ и задаци **додатне наставе** биологије је мотивација ученика да се баве биологијом и знања примене у свакодневном животу. Стицање шире образовне основе. Проширивање и продубљивање знања из редовне наставе, усвајање додатних садржаја у складу са интересовањима ученика и подстицање ученика за учествовање на такмичењима. Развијање смисла и потребе за самосталним радом. Груписање ученика према способностима и интересовањима, чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада. Додатним радом ће бити обухваћени ученици који испољавају посебне склоности, интересовања и креативност и ученици који су на такмичењима постигли запажене резултате из биологије

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОДАТНА НАСТАВА – БИОЛОГИЈА

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	Број часова	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Порекло и разноврсност живота	– истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; – групише жива бића према њиховим заједничким особинама; – одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића	3	Ученик и наставник
Јединство грађе и функције као основа живота	– идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; – једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;	3	Ученик и наставник
Наслеђивање и еволуција	- разлике родитеља и потомака. Разлике		

	полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) – узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију	3	Ученик и наставник
Укупно		9	

Предмет: Техника и технологија	Разред: Шести	Недељни фонд часова: 2	Годишњи фонд часова: 2
Циљ и задаци наставног предмета: Циљ учења <i>технике и технологије</i> је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступапредузимљиво и иницијативно.			
Наставник: Данијела Николић			
Пројектна настава:			
Корелација са другим предметима : Информатика и рачунарство, математика, биологија, географија, ликовна култура			
Стандарди постигнућа ученика:			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	

--	--	--

ИСХОДИ ПО ТЕМИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА И ВРЕМЕ/ МЕСЕЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Међупредметне компетенције:	БРОЈ ЧАСОВА			
				О Б Р А Д А	У Т В Р Ђ И В А Њ Е	О С Т А Л О	У К У П Н О
- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; – анализира карактеристике савремене културе становања; – класификује кућне инсталације на основу њихове намене;	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.	Животно и радно окружење Септембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу	3		3	6

– класификује врсте саобраћајних објеката према намени			7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; – повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; – демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају	Саобраћај Септембар, октобар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција	4		4	8
скицира просторни изглед грађевинског објекта; – чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Техничко цртање помоћу	Техничка и	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву	6		12	18

фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; – користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; – самостално креира дигиталну презентацију и представља је;	рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација	дигитална писменост Октобар, новембар, децембар	3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
– класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; – повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; – повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; – реализује активност која указује на важност рециклаже; – образложи на примеру коришћење обновљивих	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству,	Ресурси и производња Децембар, јануар, фебруар, март	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња	11		9	20

извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; – правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; – повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; – повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; – описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;	пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије		11. дигитална компетенција				
изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; – самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образлажи избор; – самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ;	Израда техничке документације. Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и	Конструкторско моделовање Април, мај, јун	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и	2		18	20

– креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; – припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; – израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; – учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; – одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну	креирање дигиталне презентације.		информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
---	---	--	---	--	--	--	--

процену трошкова.							
----------------------	--	--	--	--	--	--	--

Предмет: Информатика и рачунарство	Разред: Шести	Недељни фонд часова: 1	Годишњи фонд часова: 36
Циљ и задаци наставног предмета: Циљ учења <i>информатике и рачунарства</i> је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.			
Наставник: Милан Јовановић, Данијела Николић			
Пројектна настава:			
Корелација са другим предметима : Сви предмети			
Стандарди постигнућа ученика:			
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	

ИСХОДИ ПО ТЕМИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМИ	ОБЛАСТ/ ТЕМА И ВРЕМЕ/ МЕСЕЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Међупредметне компетенције:	БРОЈ ЧАСОВА			
				О Б Р А Д А	У Т В Р Ђ И В А Њ Е	О С Т А Л О	У К У П Н О
- правилно користи ИКТ уређаје; – креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама; – креира и обрађује дигиталну слику; – самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа; – уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; – чува и организује податке локално и у облаку;	Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	ИКТ Септембар, октобар, новембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и	3		7	10

			информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
– одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; – разликује основне интернет сервисе; – примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи; – приступа Интернету, самостално претражује, проналази и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права; – објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом; – објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника;	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.	Дигитална писменост Новембар, децембар	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција	3		1	4
– креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; – користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима; – објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље); – користи у оквиру програма	Основе изабраног програмског језика. Основне аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање.	Рачунарство Децембар, јануар, фебруар, март, април	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини	1		14	15

нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; – разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); – проналази и отклања грешке у програму;	Основни алгоритми.		6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција				
– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака; – користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње; – креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате; – вреднује процес и резултате пројектних активности.	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима. Вредновање резултата пројектног задатка.	Пројектни задатак Април, мај, јун	1. компетенција за учење 2. одговорно учешће у демократском друштву 3. естетичка 4. комуникација 5. одговоран однос према околини 6. одговоран однос према здрављу 7. предузимљивост и оријентација ка предузетништву 8. рад са подацима и информацијама 9. решавање проблема 10. сарадња 11. дигитална компетенција			7	7

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ГОДИШЊИ ФОНД: 72+54

Циљ: Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ 1.1. настава физичког и здрав. васпитања	2	72
2. ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ 2.1. активности у природи 2.2. слободне активности (секције) 2.3. корективно-педагошки рад 2.4. школска и друга такмичења	1,5	54

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
Атлетика	16	6	6	4	
Спортска гимнастика	16	5	7	4	
Кошарка	16	6	6	4	
Ритмика и плес	4	2	1	1	
Стони тенис	12	4	6	2	
Тестирања и мерења	8	/	/	8	
УКУПНО	72	23	26	23	

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ОБЛАСТ/ТЕМА	Исходи	Садржаји
Атлетика	Комб.и користи постигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу, доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	Техника истрајног трчања, истрајно трчање-припрема за крос, техника спринтерског трчања, тех. високог и ниског старта, скок у вис, бацање лоптице од 200гр. и кугле.
Спортска гимнастика	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела, користи елементе гимнастике у свакодневном животним ситуацијама и игри	Вежбе на тлу, прескоци и скокови, вежбе у упору, вежбе у вису, ниска греда
Рукомет-кошарка	Користи елементе технике у игри, примењује основна правила, учествује на унутародељенским такмичењима	лопте, хватања и додавања лопте, шутирања, финтирања, принципи индивидуалне одбране, спортски полигон основни елементи технике и правила, вођење
Плес и ритмика	Изводи кретања и вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу, игра народно коло, изводи кретања у различитом ритму, изводи основне елементе плеса из народне традиције	Покрети уз ритам и музичку пратњу, ритмиčka вежба без реквизита, скокови кроз вијачу, народно коло "моравац", основни кораци друштвених плесова

Стонитенис	Користи у свакодневном животу,извиди карактеристична кретања,учествује на такмичењима	Техника форхенда,бекхенда,сервиса,игра дубла,зна правила игре
------------	---	---

Наставни садржаји	Број часова	Циљеви и задаци садржаја програма	Активности наставника у васпитно – образовном раду	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења програма
атлетика	16	Кондиција,издржљивост,снага,брзина	Дискусија,објашњавање,приказивање,такмичење,мерења	Ходање,трчање,вежбање, мерења	Физичка вежбања
Спортска гимнастика	16	снаге,ради елементе карактеристичне за гимнастику Одзава равнотежу,развој	Приказивање,објашњавање,такмичења	Ставови,кретања,упори,и здржаји	Физичка вежбања
Рукомет/кошарка	16	Брзина,издржљивост,прецизност	Такмичења,дискусија	Техника спортске игре,правила,трчања,шутирања	Физичка вежбања
Плес и ритмика	4	Покрети уз музичку пратњу	Показивање,објашњавање	Игра уз ритам и музичку пратњу	Физичка вежбања
Стонитенис	12	Карактеристична кретања,издржљивост	Приказивање,објашњавање,такмичења	Кретања,вежбања	Физичка

					вежбања
Тестирања и мерења	8	Брзина, снага, издржљивост	Тестирања, мерења, приказивања, дискусија	Трчања, везбања, упор	Физичка вежбања

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Број наст. теме	Наставни садржај	Број часова	Обука	Увежбавање	Провера	Технике оцењивања ученичких постигнућа	Исходи
1.	Мали фудбал	18	7	11	/	вежба	Правила игре, примењује у свакодневном животу, такмичења Примењује основне игре
2.	Атлетика	9	/	9	/	вежба	Комбинује и користи постигнути ниво усвојене технике кретања у свакодневном животу
3.	Спортска гимнастика	9	2	7	/	вежба	Одржава стабилну и динамичку равнотежу, изводи ротације тела, користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри
4.	Плес и ритмика	9	5	4	/	вежба	Изводи кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу, кретања у различитом ритму, зна основне кораке плеса народне традиције
5.	Стонитенис	9	4	5	/	вежба	Примењује основна правила игре, користи у свакодневном

							животу
			18	36			
УКУПНО ОФА		54					

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ: Математика: Круг обим и површина,

рачунске операције сабирања, множења евидентирања математичких података. Мерења, евидентирања, разбројавања, збрајања обрада података.

Биологија: Грађа човечијег тела – Мишићни и нервни систем, систем органа за дисање

Редовна исхрана - јеловник

Повреде и прва помоћ. Информатика и рачунарство: Заштита здравља ММС

Гугл учионица, видео материјали са јутјуб канала, геђети, обрада слика, Гугл мит, имејл. Мерења – статистика обрада података, ПП презентација.

Музичка култура: Темпо кретања, изражајност, складност, координација покрета. Креативност покрета, развој слуха. Ликовна култура:

Просторно обликовање, правилан и неправилан ритам.

Временска орјентација....

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Компетенција за учење,

естетичка компетенција,

комуникација,

одговоран однос према здрављу решавање проблема,

сарадња,

Дигитална компетенција за целоживотно учење

...

ПЛАН ПРАЋЕЊА И ЕВАЛУАЦИЈЕ: У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гипкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време за вежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

ТЕМА	ОРИЈЕ НТ. БРОЈ ЧАСО ВА	ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА
Увод	1	Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом). Задачи православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика: - развије отвореност и однос према Богу као другој и друга чијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности, такође, другачијој у односу на нас, те да се између ове две релације оствари узајамно зависна веза (свест о заједници); - развије способност за постављање питања о целини и најдубљем смислу постојања човека и света, људској слободи, животу у заједници, феномену смрти, односу са природом која нас окружује и друго, као и одговарање на ова питања у светлу православне хришћанске вере и искуства Цркве; - изграде способности дубљег разумевања и вредновања културе и цивилизације у којој живе, успона и падова у историји
Припрема света за долазак Сина Божијег	5	
Увод у НовиЗавет	5	
Богочовек – ИсусХристос	16	
Црква Духа Светога	7	
Евалуација	2	

		човечанства, као и достигнућа у разним областима стваралаштва (при чему се остварује комплементарност са другим наукама); - помогне у одговорном обликовању заједничког живота са другима, у изналажењу равнотеже између властите личности и заједнице, у остварењу сусрета са светом (са људима различитих култура, религија и погледа на свет, са друштвом, са природом) и са Богом; - изгради уверење да свет и све што је у њему створени су за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, те да из те перспективе код ученика развије способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и према творевини Божијој и изгради спремност на покајање.
Укупан број часова из предмета на годишњем нивоу: 36		

ПРОГРАМ ПРЕДМЕТА ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

РЕД. БР.	ТЕМА	ИСХОДИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ		НАЧИН ПРОВЕРЕ ОСТВАРЕНИСТИ ЦИЉЕВА УЧЕЊА И ИСХОДА
			АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	
1.	Увод	По завршетку теме ученик ће: • моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе; • моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	Ученик одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича, показује, објашњава, поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење, усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује Методе рада:	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем

				дијалoшка демонстративна разговор Облик рада: индивидуални фронтални	ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
2.	Припрема света за долазак Сина Божијег	По завршетку теме ученик ће: • моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе • моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава • моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа • моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усперава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методe рада: дијалoшка демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.

				фронтални	
3.	Увод у Нови Завет	По завршетку теме ученик ће: • моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. • моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; • моћи да пронађе одређени библијски одељак; • моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; • моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; • бити подстакнут на читање Светог Писма.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуални Облик рада: индивидуални фронтални	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
4.	Богочовек – Исус Христос	По завршетку теме ученик ће: • моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; • моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; • моћи да препозна Богородичино прихватање воље	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем

	Божије као израз слободе; • моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога • моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; • моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; • моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека • моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; • моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; • бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; • моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; • моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрема Христове личности; • моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; • моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; • моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења • моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт и омогућио свима		претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалогска демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални групни	коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.
--	---	--	--	--

		васкрсење из мртвих.			
5.	Црква Духа Светога	По завршетку теме ученик ће: • моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; • моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; • моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; • моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; • моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; • моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења.	Ученик чита, пише, одговара на питања, логички закључује, износи своја размишљања, дискутује.	Наставник прича,показује,објашњава,поставља питања, анимира, асоцира, подстиче критичко мишљење,усмерава на повезивање са претходним темама, упоређује. Методе рада: дијалочка демонстративна разговор текстуална Облик рада: индивидуални фронтални	Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 6.разред

Наставни предмет: **немачки језик**

Разред: **шести**

Школа: _____ Ош“Милутин Миланковић“ _____

Уџбеник: **prima plus A1.2**, Дата _____

Статус _____

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбавају:			
1. Mein Zimmer Описивање места; исказивање просторних односа; изражавање молби и захтева; описивање радњи у садашњости;	- разумеју једноставан опис места - опишу карактеристике простора користећи једноставна језичка средства - разумеју једноставна питања која се односе на положај предмета у простору и одговори на њих - разумеју обавештења о положају предмета у простору - разумеју једноставне молбе и захтеве и реагују на њих - упуте једноставне молбе и захтеве - разумеју једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње - размене информације које се односе на опис догађаја и радњи у садашњости - опишу сталне, уобичајене и тренутне активности користећи неколико везаних исказа	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Das ist mein Zimmer. Ich finde es...</i> - Упитна реч <i>wo</i> - Глаголи <i>stehen, liegen, hängen, sitzen</i> - Предлози <i>in, an, auf, hinter, vor, unter, über, neben, zwischen + Dativ</i> - Исказна и упитна реченица – ред речи/положај глагола - Употреба одређеног и неодређеног члана у номинативу, дативу и акузативу - Заповедни начин - Модални глагол <i>müssen</i> - Садашње време - Именовање делова намештаја	10	3,5	6,5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање				

Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2.
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.

2. Das schmeckt gut Тражење/ давање информација о себи и другима; изражавање допадања/недопадања;	- Разумеју краће текстове који се односе на тражење/давање информација личне природе - Поставе и одговоре на једноставна питања личне природе - У неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима - Разумеју једноставне исказе који се односе на описивање интересовања, изражавање допадања и недопадања и реагује на њих - Опишу своја и туђа интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење - На једноставан начин наруче јело/пиће у ресторану	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке <i>Was isst du gern? Ich esse... Ich mag...</i> - Употреба одређеног, неодређеног, негационог, присвојног и нулног члана - Исказна и упитна реченица – ред речи/положај глагола - Презент глагола <i>essen</i> - Модални глаголи <i>mögen, möchten</i> - Прилози за начин <i>viel, gern, schlecht, toll</i> - Глаголи <i>finden</i> и <i>gefallen</i> за изражавање допадања/недопадања - Компарација придева <i>gern</i> - Сложенице – род и грађење (рецептивно) - Именовање намирница и obroka	11	3	8
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ликовна култура, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.16. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.5.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

3. Meine Freizeit Тражење/ давање информација о себи и другима; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; описивање догађаја и радњи у садашњости; исказивање планова и намера; исказивање времена;	- Разумеју краће текстове који се односе на тражење/давање информација личне природе - Поставе и одговоре на једноставна питања личне природе - Разумеју једноставне предлоге и одговоре на њих - Упуте једноставан предлог - Пруже одговарајући изговор или одговарајуће оправдање - Разумеју једноставне текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње - Опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје/ активности користећи неколико везаних исказа - Разумеју планове и намере и реагују на њих - Размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама - Саопште шта он/ она или неко други планира, намерава - Траже и дају информације о хронолошком времену користећи једноставна језичка средства - Опишу дневни/ недељни распоред активности	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре Was machst du...? Machen wir was zusammen? Was macht dir Spaß? - Модални глаголи wollen, können, müssen - Заповедни начин фреквентних глагола - Употреба предлога са акузативом уз глаголе кретања - Употреба предлога са дативом и акузативом (an, in, auf, zu) - Употреба садашњег времена за будућу радњу - Предлози um, am, im, ab - Прилози за време - Негација - Именују слободне активности, месеце и годишња доба	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, географија, физичко васпитање, изабрани спорт, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

4. Das sieht gut aus Изражавање молби, захтева, извињења, захвалности; описивање бића и предмета; исказивање осета и осећања; изражавање допадања и недопадања; изражавање бројева и цена;	- Разуме једноставне текстове у којима се описују сталне, тренутне и уобичајене радње - Опише карактеристике биће користећи једноставна језичка средства - Разумеју једноставне молбе и захтеве и реагују на њих - Упуте једноставне молбе и захтеве - Захвале и извине се користећи једноставна језичка средства - Разумеју свакодневне изразе у вези са осетима и осећањима и реагују на њих - Изразе основне осете и осећања користећи једноставна језичка средства - Разумеју једноставне исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих - Изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење - Питају/ кажу/ израчунају колико нешто кошта	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Wie viele... hat man? Was ist los? Wie findest du...? Tut mir Leid. Ich habe...</i> - Употреба присвојног члана - Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол <i>sein</i> - Презент глагола <i>tun</i> и <i>tragen</i> - Личне заменице у акузативу - Предлог <i>für</i> + <i>Akkusativ</i> - Глаголи <i>finden/ gefallen</i> за изражавање допадања и недопадања - Исказивање цене - Основни бројеви до 1000 - Именују делове тела и гардеробу	11	3,5	7,5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, ликовна култура, биологија, математика, физичко васпитање, избрани спорт, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

5. Partys Позив и реаговање на позив у заједничкој активности; упућивање честитки и изражавање захвалности; исказивање времена; изражавање количине; исказивање планова и намера; описивање догађаја и радњи у прошлости	- разумеју једноставне предлоге и одговоре на њих - упуте једноставан предлог - пруже одговарајући изговор или оправдање - разумеју честитку и одговоре на њу - упуте пригодну честитку - разумеју једноставна обавештења о хронолошком времену - траже и дају информације о хронолошком времену користећи једноставна језичка средства - опишу дневни/ недељни распоред активности - разумеју једноставне изразе који се односе на количину нечега - питају и саопште колико нечега има/ нема, користећи једноставна језичка средства - саставе списак за куповину - изразе количину у најшире заступљеним мерама (грами, килограми...) - разумеју планове и намере и реагује на њих - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама - саопште шта он/ она или неко други планира, намерава - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости - размене информације у вези са догађајима у прошлости - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Ich lade...ein; Was für ein...; Glückwünsche</i> - Модални глаголки können, wollen, möchten - Употреба deshalb - Употреба личних заменица - Узвичне реченице - Употреба садашњег времена за изражавање будућности - Прилози и прилошки изрази за време - Неодређени члан у акузативу: Was für ein/eine/einen - Употреба језичких средстава квантификације - Основни бројеви до 1000 - Претерит глагола sein / haben	12	4,5	7,5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, грађанско васпитање, музичка култура, информатика				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.				

Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
---------------------------------	--

6. Meine Stadt Описивање карактеристика места; исказивање просторних односа и величина; давање обавештења и захвалности; описивање догађаја и радњи у прошлости	- разумеју једноставан опис места - опишу карактеристике места користећи једноставна језичка средства -разумеју једноставна питања која се односе на простор и правац кретања и одговоре на њих - разумеју обавештења о простору и правцу кретања - затраже и пруже кратко обавештење -захвале и извине се користећи једноставна језичка средства - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости - размене информације у вези са догађајима у прошлости - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости	- Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Wie komme ich zum/zur...?Es gibt...</i> - Употреба придева и прилога као именског дела предиката уз глагол <i>sein</i> - Ред речи у исказној / упитној реченици - Употреба предлога са дативом - Употреба неодређеног члана у акузативу - Прилози за правац и место <i>geradeaus, rechts, links</i> - Заповедни начин - Именовање превозних средстава - Употреба <i>es gibt + Akkusativ</i> - Перфекат најфреквентнијих слабих глагола и јаких глагола са <i>haben</i>	8	3	5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, тио, грађанско васпитање, географија				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој комуникацији:	Ученици у усменој комуникацији уче и увежбају:			
7. Ferien Исказивање планова и намера; описивање места; исказивање времена; описивање догађаја и радњи у прошлости	- разумеју планове и намере и реагује на њих - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим плановима и намерама - саопште шта он/ она или неко други планира, намерава - разумеју једноставан опис места - опишу карактеристике места користећи једноставна језичка средства - разумеју једноставна обавештења о хронолошком времену - траже и дају информације о хронолошком времену користећи једноставна језичка средства - опишу дневни/ недељни распоред активности - опишу сталне, уобичајене и тренутне активности користећи неколико везаних исказа - разумеју краће текстове у којима се описују догађаји у прошлости - размене информације у вези са догађајима у прошлости - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости	Речи и изразе који се односе на тему; језичке структуре <i>Wohin / womit / mit wem fährst du? Wie lange...</i> - Употреба садашњег времена за будућу радњу - Предлози - Прилози за време - Ред речи у исказној / упитној реченици - Перфекат најфреквентнијих слабих и јаких глагола са haben и sein - Претерит глагола haben и sein	12	3,5	8,5
Корелација са другим предм.	српски језик и књижевност, географија, физичко васпитање, изабрани спорт, грађанско васпитање				
Стандарди постигнућа	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.				
Начин провере постигнућа	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.				

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упуту ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

– сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- ученици представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда панора, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоноване у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни.

Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;

- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмеравааног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:
- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневной комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање

свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора. Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа)

прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

Предмет: Музиком кроз живот Разред: 6.	Годишњи фонд: 36 часова	Међупредметне компетенције	Исходи	Циљ
Тема	Садржај	Тип часа		
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	.Проширивање знања о музичким елементима. О 1 час .Изражајна својства динамике. О и У-1 час .Врста, карактер и примена темпа. ОиУ-2 часа .Тон: боја и текстура- О-1 час .Ритам: дводелни, троделни, етвороделни и мешовити.-О-2 часа .Повезивање звука и ритма.-О-1 час Повезивање звука и ритма.-У-1 час .Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу-У-1 час Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања;-У-2 часа Индивидуално и групно певање.	Компетенција за целоживотно учење Естетичка компетенција Решавање проблема Комуникација Сарадња Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Одговорно учешће у демократском друштву Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини	– примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – искаже своја осећања у току извођења музике; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама; – користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи;	Циљ учења слободне наставне активности Музиком кроз живот је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

	Двоглас. .-Уи О-2 часа Индивидуално и групно свирање.-О-1 час Индивидуално и групно свирање.-У-1 час		– примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући различитости; – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија на у сваком смислу; – критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано исказе утисак о слушаним делима;	
ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ				
	Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. О-1 час Координација различитих менталних и физичких капацитета-ОиУ-1 час Правилно дисање.-В-1 час Концентрација.-уив -1 час .Говор тела.-ОиВ-1 час .Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња.-ОиВ-1 час .Брзина реаговања на различите захтеве из окружења.-О-1 час .Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу.-ОиВ-1 час .Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу. О-1 час			

	22.Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела.-О-1 час .Bodypercusion-О-1 час ..- Bodypercusion-У-1 час . Bodypercusion-S-1 час		– вербализује свој доживљај музике; – исказе свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог – примењује различите врсте писмености (језичке, медијске, културне, научне...); – разуме концепт инклузије и осетљив је према различитостима; – самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења;	
КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ				
	.Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине.-о-1 час Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема.-ОиУ-2часа Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска.ОиУ-1 час Обликовање оригиналног мишљења.у-1 час Музичка критика. Анализа композиције-У-1 час Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.У-1-час			

ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ 6. РАЗРЕДА

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације:	Носиоци реализације
Септембар	Доношење и усвајање плана рада одељењског већа; Планирање, усклађивање и утврђивање распореда писмених и контролних задатака; Организација дежурства ученика; Договор око битних тема које ћемо обрађивати на родитељским састанцима (укључивање родитеља у рад школе); Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада); Организација рада и учења Безбедност -	Вербални, Демонстративни, Групни, Индивидуални фронтални	Одељењски старешина, Одељењски сатарешина; Одељењски сатарешина; Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Октобар	Евидентирање ученика којима је потребан додатни васпитно образовни рад и договор око рализације истог; Упознавање са вођењем васп.-дисц. Поступка и мером појачаног васпитног рада и васпит. мерама.Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада); Сарадња са ПП службом; Реализација радионица црвеног крста – Превенција ХИВ инфекције; Посета верских објеката; Безбедност -	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски старешина, Одељењски сатарешина; Одељењски сатарешина; Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а

Новембар	Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада) Анализа успеха и дисциплине на крају првог тромесечја; Анализа реализације наставних садржаја на крају првог тромесечја; Праћење напредовања ученика који имају тешкоће у раду и савлађивању градива Безбедност -	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Децембар	Евидентирање ученика којима је потребан додатни васпитно образовни рад и договор око рализације истог; Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада); Прослава Нове године	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Јануар	Анализа успеха и дисциплине на крају првог полугодишта Помоћ у реализацији ИОП-а Дружење и активности поводом обележавања прославе Дана Светог Саве	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина,
Фебруар	Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада); Праћење напредовања ученика у учењу; Анализа индивидуалног рада са ученицима и размена утисака; Помоћ у раду одељењских заједница; Безбедност-	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Март	Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада) Праћење напредовања ученика у учењу Анализа индивидуалног рада са ученицима и размена утисака Помоћ у раду одељењских заједница Безбедност-	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Април	Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада) Анализа успеха и дисциплине на крају другог тромесечја Анализа реализације наставних садржаја на крају другог	Вербални, Демонстративни, Групни,	Одељењски сатарешина; Одељењски

	тромесечја Анализа редовности посећивања наставе и успеха у раду изборних предмета Сарадња са родитељима-родитељски састанак Безбедност-	Индивидуални, фронтални	старешина, Представник МУП-а
Мај	Активности поводом обележавања Дана школе Евиденција постигнутих резултата ученика на такмичењима Праћење вођења документације (дневници васп.-образ. рада) Реализација екскурзије Безбедност -	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина; Одељењски старешина, Представник МУП-а
Јун	Извештај о изведеној екскурзији-вођа пута Држење ученика – журка поводом краја школске године Анализа успеха и дисциплине на крају године Анализа реализације наставних садржаја на крају године Предлози за похвале и награде	Вербални, Демонстративни, Групни, индивидуални	Одељењски сатарешина;